המכון הישראלי לדמוקרטיה

דוח מחקר
יוני 2026

סקר: מצבם הפיננסי של העובדים בחלוף שנתיים וחצי מפרוץ מלחמת חרבות ברזל

דפנה אבירם־ניצן | עידו קטושבסקי

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

דוח מחקר

סקר: מצבם הפיננסי של העובדים בחלוף כשנתיים וחצי מפרוץ מלחמת חרבות ברזל

דפנה אבירם־ניצן | עידו קטושבסקי

יוני 2026

Survey of the Financial Situation of Workers Two and a Half Years
After the Outbreak of the Iron Swords War

Daphna Aviram-Nitzan | Iddo Katoshevski

עריכת הטקסט: לילך צ׳לנוב
עיצוב הסדרה והעטיפה: סטודיו Alfabees
ביצוע גרפי: נדב שטכמן פולישוק
הדפסה: גרפוס פרינט, ירושלים

מסת״ב: 978-965-519-528-6

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר ידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני או אחר – כל חלק שהוא מהחומר בספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמו״ל.

© כל הזכויות שמורות למכון הישראלי לדמוקרטיה (ע״ר), 2026

נדפס בישראל, תשפ״ו/2026

המכון הישראלי לדמוקרטיה
רח׳ פינסקר 4, ת״ד 4702, ירושלים 9104602
טל׳: 02-5300888
אתר האינטרנט: www.idi.org.il

כל פרסומי המכון ניתנים להורדה חינם, במלואם או בחלקם, מאתר האינטרנט.

המכון הישראלי לדמוקרטיה

המכון הישראלי לדמוקרטיה הוא מוסד עצמאי א־מפלגתי, מחקרי ויישומי, הפועל בזירה הציבורית הישראלית בתחומי הממשל, הכלכלה והחברה. יעדיו הם חיזוק התשתית הערכית והמוסדית של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, שיפור התפקוד של מבני הממשל והמשק, גיבוש דרכים להתמודדות עם אתגרי הביטחון מתוך שמירה על הערכים הדמוקרטיים וטיפוח שותפות ומכנה משותף אזרחי בחברה הישראלית רבת הפנים. לצורך מימוש יעדים אלו חוקרי המכון שוקדים על מחקרים המניחים תשתית רעיונית ומעשית לדמוקרטיה הישראלית. בעקבותיהם מגובשות המלצות מעשיות לשיפור התפקוד של המשטר במדינת ישראל ולטיפוח חזון ארוך טווח של תרבות דמוקרטית נכונה לחברה הישראלית ולמגוון הזהויות שבה. המכון שם לו למטרה לקדם בישראל שיח ציבורי מבוסס ידע בנושאים שעל סדר היום הלאומי, ליזום רפורמות מבניות, פוליטיות וכלכליות ולשמש גוף מייעץ למקבלי ההחלטות ולציבור הרחב.

הדברים המובאים במחקר זה אינם משקפים בהכרח את עמדת המכון הישראלי לדמוקרטיה

תוכן העניינים

תקציר ועיקרי הממצאים 7

הקדמה 17

פרק 1. על הסקר והמדגם 19

פרק 2. ממצאי הסקר 22

2.1. מצבם התעסוקתי של שכירים ועצמאים שעבדו לפני המלחמה 22

2.2. השפעת המלחמה על היקף התעסוקה 26

2.3. השפעה על שכר השכירים ועל הכנסה מהעסק של עצמאים שעבדו לפני המלחמה 39

2.4. נזילות כספית של משקי הבית 70

סיכום 77

נספחים 78

רשימת המקורות 84

תקציר ועיקרי הממצאים

סקר זה הוא החמישי בסדרת סקרים שנערכו במכון הישראלי לדמוקרטיה מפרוץ מלחמת חרבות ברזל ב־7 באוקטובר 2023. מטרת הסקרים היא לעקוב אחרי מצבם התעסוקתי והפיננסי – היקף העבודה, ההכנסה ומצב הנזילות של משקי הבית – של מי שעבדו ערב המלחמה. הסקר נערך בין סוף אפריל לתחילת מאי 2026, סמוך לסיומו של מבצע שאגת הארי (פברואר–אפריל 2026), והוא מאפשר לבחון את השפעתו על המצב הכלכלי בהשוואה לסקרים קודמים – בינואר 2024, בינואר 2025, באפריל 2025 ובינואר 2026.

מהסקר הנוכחי עולה כי אף שחלפו יותר משנתיים וחצי מפרוץ מלחמת חרבות ברזל, ב־7 באוקטובר 2023, שיעור גבוה מאוד מהאוכלוסייה העובדת עדיין מדווח כי מצבו התעסוקתי והכלכלי נפגע בעקבות המלחמה. הסקר מציג תמונה מדאיגה של העמקת הפגיעה בכל קבוצות האוכלוסייה כמעט, המתבטאת בעלייה בשיעור המדווחים על פגיעה בהכנסה ובהיקף התעסוקה.

כמו בסקרים הקודמים, גם בסקר האחרון נמצאה פגיעה בולטת במיוחד בקרב העצמאים, ורובם מדווחים על ירידה בהכנסות ובהיקף הפעילות העסקית. ממצאים אלו מעידים על הרגישות הגבוהה לאירועי חירום של הקבוצה הזאת, המובילה לפגיעה מתמשכת במצבם. עוד נמצא, כמו בסקרי העבר, כי האוכלוסייה הערבית נפגעה יותר מהאוכלוסייה היהודית, ומצבה אף הורע ביחס לסקרים קודמים (בהכנסה, בהיקף העבודה ובמצב הנזילות). עם זאת, חשוב להדגיש כי גם בקרב האוכלוסייה היהודית נרשמה בסקר זה החמרה במצב הכלכלי, ובמיוחד בהיקף העבודה ובהכנסה.

נוסף על כך, נמצא כי תושבי מחוז הצפון שלא פונו לאחר אירועי 7 באוקטובר 2023 חוו את הפגיעה העמוקה ביותר. 46% מהם דיווחו על ירידה בהיקפי

התעסוקה או הפעילות העסקית, כ־51% דיווחו על פגיעה בהכנסה, ו־38% דיווחו כי אין ברשותם כלל כסף נזיל. שיעורים אלו גבוהים בהרבה מהממוצע הארצי ומשאר המחוזות.

בסקר נמצא גם קשר הפוך בין רמת ההכנסה לבין עוצמת הפגיעה הכלכלית: ככל שרמת ההכנסה נמוכה יותר, כך עלו שיעורי הדיווח על פגיעה בהכנסה, על צמצום בהיקף המשרה או הפעילות העסקית ועל מצוקת נזילות. לצד זאת, הסקר מראה שהפגיעה הכלכלית אינה מתמקדת עוד רק בקבוצות החלשות, וכי גם בקבוצות ההכנסה הגבוהות ביותר נרשמה החמרה במצב הכלכלי. ממצאים אלו מעידים כי אף שקבוצות שכר גבוהות נהנות מיציבות כלכלית גבוהה יותר יחסית, המלחמה בכלל, ומבצע שאגת הארי בפרט, השפיעו גם עליהן השפעה ניכרת. מכאן עולה אפוא שהפגיעה הכלכלית התרחבה לחלקים רחבים יותר באוכלוסייה העובדת.

גם בפילוח לפי גיל נמצאו פערים ניכרים. כמו בסקרים הקודמים, קבוצת הגיל הצעירה ביותר (20–24) וקבוצת בני ובנות 65 ומעלה בלטו בשיעורי הפגיעה הגבוהים ביותר בהכנסתם – 60% מהמבוגרים מדווחים על פגיעה בהכנסתם ו־55% מדווחים על פגיעה בהיקף עבודתם. הסיבה לשיעורי הפגיעה הגבוהים בקרב הצעירים נובעת מהפגיעה הדרמטית שנרשמה בקרב צעירים ערבים וכן היותם מועסקים בשיעורים ניכרים בענפים שנפגעו במיוחד מהמלחמה, כגון תיירות, בילוי ופנאי, וכן במשרות זמניות ויציבות פחות. לעומת זאת, הסיבה לשיעורי הפגיעה הגבוהים בקרב בני 65 ומעלה היא, ככל הנראה, שחלק משמעותי מהם עצמאים, ולכן חשופים יותר לפגיעה כלכלית.

בסקר הזה נוספה שאלה שבחנה כיצד תופס הציבור את מידת הפגיעה בהכנסתו בשל כל אחד מהאירועים שהתרחשו בשש השנים שחלפו ממשבר הקורונה (ממשבר הקורונה, דרך מלחמת חרבות ברזל, ועד מבצע עם כלביא ומבצע שאגת הארי). מהממצאים עולה כי בקרב בני 35 ומעלה משבר הקורונה נתפס כאירוע שפגע את הפגיעה החמורה ביותר בהכנסה, ואילו בקרב צעירים מתחת לגיל 35 מבצע שאגת הארי (מלחמת איראן השנייה) נחשב לאירוע בעל ההשפעה השלילית ביותר. ממצא זה מתאים לעובדה שחלק לא מבוטל מהצעירים היום היו בתקופת הקורונה (שנת 2020) בשלבים מוקדמים יחסית של השתלבות בשוק העבודה, אם בכלל כבר השתלבו בו. נוסף על כך,

תושבי מחוזות הצפון וחיפה דיווחו כי הפגיעה בהכנסתם בשל מבצע שאגת הארי היא החמורה ביותר מבין המשברים שנבחנו. לעומת זאת, במחוזות המרוחקים יותר מאזורי הלחימה, ובהם תל אביב והמרכז, משבר הקורונה עדיין נתפס כאירוע שפגע את הפגיעה הקשה ביותר בהכנסה.

להלן עיקרי הממצאים:

מעמד בעבודה

- מרבית מי שדיווחו כי היו **שכירים** ערב 7 באוקטובר 2023 (89%) נותרו שכירים במועד הסקר הנוכחי (מאי 2026), אולם שיעור לא מבוטל (6%) דיווחו שפוטרו או הוצאו לחל"ת (שיעור דומה לזה שדווח בסקרים הקודמים). עוד כ־2% דיווחו כי הם משלבים עבודה כעצמאים וגם כשכירים, כ־3% שינו את מעמדם משכירים לעצמאים וכ־1% משרתים במילואים.

- מרבית מי שציינו כי היו **עצמאים** ערב אירועי 7 באוקטובר 2023 (88%) נותרו עצמאים, אולם שיעור לא מבוטל מהם, כ־6%, שינו את מעמדם לשכירים ועוד 3% משלבים עבודה כעצמאים וגם כשכירים. וכ־3% דיווחו כי העסק שלהם נסגר, שיעור דומה לזה שדווח בסקרים הקודמים (2%).

- **15% מהמשיבים שהתגוררו ביישובי הצפון שפונו עקב מלחמת חרבות ברזל דיווחו כי פוטרו, הוצאו לחל"ת או נאלצו לסגור את עסקיהם בעקבות המלחמה**, השיעור הגבוה ביותר מכלל המחוזות, פי 3 מהממוצע הארצי ומשיעור המשיבים כך מקרב תושבי הדרום שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023 (כ־5%).

פגיעה בהיקף התעסוקה ובהיקף הפעילות העסקית

- כחמישית (21%) **מהשכירים** מדווחים כי היקף תעסוקתם ירד בהשוואה למצב טרם 7 באוקטובר 2023, בשיעור ממוצע של 48%. שיעור **השכירים** המדווחים על פגיעה בהיקף המשרה גדל בהשוואה לסקר ינואר 2026, אז עמד שיעורם על 17%, ושיעור הפגיעה היה דומה (46%).

- היקף פעילותם העסקית של רוב **העצמאים** (64%) ירד בשיעור ממוצע של 51% בהשוואה למצב טרם 7 באוקטובר 2023. גם שיעור **העצמאים** המדווחים על פגיעה בפעילות העסקית גבוה בהשוואה לסקר ינואר 2026, אז כמחציתם דיווחו על פגיעה בפעילות (49% שדיווחו על ירידה, בשיעור ממוצע של 48%).

- לצד זאת נרשמה ירידה בשיעור **העצמאים** שהיקף פעילותם העסקית עלה: מ־12% בינואר 2026 ל־6% בסקר זה.

- פגיעה ניכרת באוכלוסיית **הערבים** העובדת: יותר ממחצית (55%) דיווחו על ירידה בהיקף העבודה, בשיעור ממוצע של 56%. ממצאים אלו משקפים מגמת החמרה עקבית ומדאיגה: 48% דיווחו על ירידה בסקר ינואר 2026, ו־42% בסקר אפריל 2025.

- גם בקרב **היהודים** נרשמה העמקה של הפגיעה: **שיעור היהודים הלא־חרדים** המדווחים על ירידה בהיקף העבודה עלה ל־22% בסקר זה (מאי 2026), לעומת 17% בסקר ינואר 2026 ו־19% בסקר אפריל 2025. שיעור **החרדים** שדיווחו על פגיעה בהיקף העבודה עלה ל־19% בסקר הנוכחי, לעומת 12% בסקר ינואר 2026 ו־17% בסקר אפריל 2025.

- 36% מהעובדים **ששכרם היה נמוך משכר המינימום** לפני אירועי 7 באוקטובר 2023 דיווחו כי היקף העבודה שלהם ירד, לעומת 17% בלבד בקבוצה המרוויחה מעל 27,600 ש"ח בחודש (פי 2 מהשכר הממוצע).

- הפגיעה בתעסוקה העמיקה במיוחד בקרב המבוגרים: 55% מבני 65+ דיווחו בסקר הזה כי היקף עבודתם ירד בהשוואה למצב שלפני 7 באוקטובר 2023. בסקר ינואר 2026 עמד שיעור זה על 24% בלבד.

- שיעור **הצעירים** (20–24) שדיווחו על ירידה בהיקף תעסוקתם בולט גם הוא לרעה, ועומד על 38%, דומה לסקר ינואר 2026. בולט במיוחד שיעור הצעירים הערבים שדיווחו על ירידה בהיקף משרתם: 67% לעומת 26% בקרב היהודים. חשוב להזכיר כי ירידה בהיקף התעסוקה של צעירים ערבים ותחושת חוסר המעש מגבירים את הסיכוי לאירועי אלימות.

- מבין כלל המחוזות, הפגיעה הקשה ביותר היא ב**תושבי הצפון**: כ־45% מתושבי הצפון ו־32% מתושבי מחוז חיפה מדווחים על ירידה בהיקף התעסוקה או בפעילות העסקית, לעומת כ־28% בממוצע הארצי.

- הפגיעה בתעסוקה בקרב משיבים שהתגוררו ערב 7 באוקטובר 2023 **ביישובים שפונו** עקב מלחמת חרבות ברזל העמיקה בעקבות מבצע שאגת הארי: כ־42% מהם דיווחו על פגיעה בהיקף התעסוקה או בפעילות העסקית, לעומת כ־26% בסקר ינואר 2026 ולעומת 28% בממוצע הארצי.

- בחינת ממצאי הסקר הנוכחי (מאי 2026) לעומת ממצאי סקר ינואר 2026 מאפשרת לבחון את השפעת מבצע שאגת הארי, שפרץ בסוף פברואר 2026. ניתוח השוואתי זה מחיש כי הפגיעה העמיקה בעקבות מבצע שאגת הארי: 46% **מתושבי הצפון (שלא פונו לאחר אירועי 7 באוקטובר 2023)** דיווחו על ירידה בהיקף התעסוקה, לעומת 38% בסקר ינואר 2026 (כחודשיים לפני מבצע שאגת הארי) וסקר מאי 2025 (כשנה לפניו). **בחיפה** עומד שיעור המדווחים על ירידה בהיקף התעסוקה על 32%, לעומת 28% בסקר ינואר 2026, ובקרב **תושבי הדרום שפונו עקב 7 באוקטובר 2023** – על 40%, לעומת 23% בינואר 2026.

- 58% מהעובדים **במקצועות התיירות, הבילוי והפנאי** דיווחו על ירידה בהיקף עבודתם בעקבות המלחמה. גם בקרב עובדים **במקצועות הבניין והחקלאות** נרשמה פגיעה גבוהה במיוחד (49% דיווחו על ירידה בהיקף עבודתם).

פגיעה בשכר או בהכנסה מהעסק

- 31% **מכלל המשיבים** מדווחים כי השכר או ההכנסה מהעסק נותרו נמוכים בהשוואה לתקופה שלפני 7 באוקטובר 2023, לעומת 27% בסקר ינואר 2026 (שנערך כחודשיים לפני מבצע שאגת הארי). כמו כן, כ־2% דיווחו כי אין להם הכנסה כלל – דומה לסקר ינואר 2026.

- 70% **מהעצמאים** מדווחים כי הכנסתם מהעסק נמוכה בהשוואה למצב שלפני 7 באוקטובר, מתוכם 6% דיווחו כי אין להם הכנסה כלל. שיעור זה יותר

מכפול משיעור השכירים המדווחים כי שכרם נפגע בהשוואה למצבם שלפני 7 באוקטובר (26%).

- 26% **מהשכירים** דיווחו על פגיעה בהכנסתם בעקבות המלחמה, מתוכם 1% דיווחו כי אין להם הכנסה כלל. נתונים אלו מעידים על העמקת הפגיעה הכלכלית־תעסוקתית בעקבות מבצע שאגת הארי, ומעלים חשש שנישאר במצב סטטי חדש, שבו אוכלוסיית הנפגעים מהמלחמה נותרו מאחור ואינם מצליחים להתאושש.

- גם שיעור הירידה הממוצע בהכנסה האישית מהעסק חד יותר בקרב העצמאים (47%) בהשוואה לירידה בשכר שספגו השכירים שדיווחו על ירידה (34%).

- שיעור גבוה יחסית בקרב **משתכרי השכר הנמוך** דיווחו על פגיעה בהכנסתם: 44% מהמשיבים שההכנסה שלהם הייתה נמוכה משכר המינימום לפני פרוץ המלחמה דיווחו על ירידה בהכנסתם או דיווחו כי אין להם הכנסה כלל, לעומת 28% ממי שמשתכרים מעל השכר הממוצע.

- גם בקרב **קבוצת ההכנסה הגבוהה ביותר** נרשמה החמרה: לפני המבצע (ינואר 2026) עמד שיעור המדווחים על ירידה בהכנסה על 15% בלבד, ואילו בסקר הזה עלה שיעור זה ל־26%.

- הפגיעה בשכר או בהכנסה מעסק בקרב המשיבים **הערבים** בולטת לרעה: 60% מהערבים שעבדו ערב פרוץ מלחמת חרבות ברזל מדווחים על פגיעה בהכנסתם האישית, לעומת מצבם ערב המלחמה (ירידה ממוצעת של 48%), בהשוואה ל־28% מהיהודים (ירידה ממוצעת של 35% בקרב יהודים לא־חרדים ו27% בקרב החרדים).

- 68% מהעובדים **במקצועות הבילוי, התיירות והפנאי** מדווחים על פגיעה בהכנסה – עלייה לעומת 47% בסקר ינואר 2026. הפגיעה בהכנסה העמיקה גם **בקרב בעלי המקצועות החופשיים** – 37% מהם דיווחו על פגיעה בהכנסתם, לעומת 28% בסקר ינואר 2026.

- כמחצית (51%) מתושבי **הצפון שלא פונו** לאחר 7 באוקטובר וכ־37% מתושבי **הצפון שפונו** וחזרו לבתיהם בצפון רק חודשים ספורים לפני מבצע

שאגת הארי מדווחים על פגיעה בשכרם האישי או בהכנסה מהעסק, לעומת 33% בממוצע הארצי. חשוב לשים לב לפער בין תושבי הצפון שפונו לבין תושבי הצפון שלא פונו – שנפגעו הרבה יותר. יתרה מזו, שיעור המדווחים על פגיעה בהכנסתם בקרב מי שלא פונו זינק מ־43% טרם מבצע שאגת הארי (בסקר ינואר 2026), ל־51% בסקר הנוכחי – גידול של 8 נקודות אחוז.

- בהשוואה לסקר ינואר 2026 חלה החמרה במצבם של העובדים בכל רחבי הארץ: במחוז **חיפה** עמד שיעור המדווחים על פגיעה בהכנסה על 44%, לעומת כ־29% בסקר ינואר 2026 (חודשים לפני מבצע שאגת הארי). מהם, שיעור המדווחים כי לא הייתה להם כלל הכנסה עמד במאי 2026 על 10%, לעומת 4% טרם פרוץ המבצע בינואר 2026. נתון זה גבוה פי 5 מהמדווח בכלל המדגם (2%).

- כשליש (33%) מתושבי מחוז **ירושלים** דיווחו על פגיעה בהכנסה, לעומת 17% טרם מבצע שאגת הארי (בסקר ינואר 2026). שיעור הנפגעים בהכנסתם במחוז זה כמעט שהוכפל.

עוצמת הפגיעה בהכנסה – בחינה השוואתית

- על פי משיבי הסקר, האירועים שפגעו קשה ביותר בהכנסתם הם משבר הקורונה ומבצע שאגת הארי. כ־31% **מכלל המשיבים** דיווחו כי אירועים אלו הובילו לפגיעה חמורה בהכנסתם. אחריהם דורגה השפעת מלחמת חרבות ברזל – כ־28% דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסה, ולבסוף מבצע עם כלביא (המלחמה הראשונה עם איראן, שנמשכה 12 ימים) – 26% שדיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם. כמובן – הפגיעה המצטברת של כלל האירועים היא דרסטית.

- עבור **העצמאים** הפגיעה החמורה ביותר הייתה בעקבות מבצע שאגת הארי: כמחציתם (49%) דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסה בעקבות מבצע זה, לעומת 45% במשבר הקורונה ו־40% בעקבות מבצע עם כלביא.

- **בכלל קבוצות הגיל מעל 35** משבר הקורונה הוא האירוע שהוביל לפגיעה החמורה ביותר בהכנסה: כ־32% דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם, אחריו

מבצע שאגת הארי – כ־28%, ולאחר מכן אירועי 7 באוקטובר 2023 ומלחמת חרבות ברזל – 26%.

- עבור **הערבים** הפגיעה החמורה ביותר בהכנסה הייתה בעקבות מבצע שאגת הארי: 42% דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם, לעומת כ־36% בעקבות מלחמת חרבות ברזל, וכ־32% בעקבות משבר הקורונה ומבצע עם כלביא.

- כמחצית (51%) **מתושבי הצפון שפונו** עקב אירועי 7 באוקטובר 2023 דיווחו כי מבצע שאגת הארי ומלחמת חרבות ברזל הובילו לפגיעה חמורה בהכנסתם, לעומת כשליש (34%) שדיווחו כך בקרב **תושבי הדרום שפונו** ו־29% במדגם הכללי.

- עבור תושבי **הצפון שלא פונו** ותושבי מחוז **חיפה** מבצע שאגת הארי היה האירוע החמור ביותר. כ־41% מתושבי מחוז הצפון שלא פונו וכ־35% מתושבי חיפה דיווחו כי מבצע שאגת הארי הוביל לפגיעה חמורה בהכנסתם.

- תושבי המחוזות המרוחקים יותר מאזורי הלחימה, כגון **מחוז תל אביב והמרכז**, דיווחו כי משבר הקורונה הוא שפגע במיוחד בהכנסתם. במחוזות אלו כ־29% דיווחו כי הכנסתם נפגעה פגיעה חמורה בתקופת הקורונה, לעומת כ־25% שדיווחו כך ביחס למבצע שאגת הארי, שדורג במקום השני.

מצב הנזילות הכספית של משקי הבית

- כשנתיים וחצי אחרי 7 באוקטובר 2023 כרבע **מהמשיבים** מדווחים שאין להם כלל כסף נזיל, ו־10% מעריכים שהכסף הנזיל שברשותם יספיק לפחות מחודש.

- שיעור גבוה במיוחד של **ערבים** (41%) דיווחו כי אין למשק הבית שלהם כסף נזיל כלל, לעומת 18% **מהיהודים**.

- 37% **מהמשתכרים עד רמת שכר המינימום** מדווחים כי אין ברשותם כלל כסף נזיל, וכ־11% נוספים ציינו כי ברשותם כסף נזיל שיספיק לפחות מחודש. 16% לא ידעו להשיב.

- במאי 2026, לאחר כניסתה לתוקף של הפסקת האש ותום מבצע שאגת הארי, מצב הנזילות של **תושבי הצפון שפונו** עקב אירועי 7 באוקטובר 2023 חמור מהממוצע הארצי: כשליש (33%) מתושבי הצפון שפונו דיווחו כי אין ברשותם כסף נזיל, לעומת כ־23% בכלל המדגם.

- בקרב **תושבי הצפון שלא פונו** לאחר 7 באוקטובר 2023, נרשמה מצוקת הנזילות החמורה ביותר: 38% מהם דיווחו כי למשק הבית שלהם אין כלל כסף נזיל, לעומת כרבע (23%) בממוצע הארצי.

על רקע ממצאים אלו אנו קוראים למקבלי ההחלטות לפעול ליצירתם ולחיזוקם של מנגנוני תמיכה כלכליים רלוונטיים לאוכלוסיות שנפגעו פגיעה קשה יותר במלחמה. במיוחד, **נדרשת התייחסות לעצמאים, לאוכלוסייה הערבית, לתושבי הצפון, לצעירים ולמשקי בית בעלי הכנסה הנמוכה. ממצאי הסקר מדגישים את הצורך במדיניות ממוקדת ומתמשכת שתסייע לייצוב מצבם הכלכלי של משקי בית שנפגעו מהתמשכות המלחמה ותמנע העמקה נוספת של הפערים הכלכליים**.

הקדמה

סקר זה הוא החמישי בסדרת סקרים שנערכו במכון הישראלי לדמוקרטיה מפרוץ מלחמת חרבות ברזל, שפרצה בעקבות אירועי הטבח ב־7 באוקטובר 2023. מטרת הסקרים האלה היא לבחון את מצבם התעסוקתי והפיננסי של מי שעבדו לפני פרוץ המלחמה, להבין כמה מהם נשארו מועסקים, מה קרה להכנסתם, ומה מצבם הפיננסי של משקי הבית שלהם. בסקר זה חזרנו על חלק מהשאלות ששאלנו בסקרים הקודמים, שנערכו בינואר 2024, בינואר 2025, באפריל 2025 ובינואר 2026,[1] כדי לבחון את השינוי שחל מאז.[2] כמו כן, בסקר זה נוספה שאלה שנועדה לבחון את עוצמת הפגיעה היחסית של המשברים שהתרחשו מתקופת הקורונה. הסקר הקיף שלושה נושאים הקשורים להשפעות המלחמה על המצב הפיננסי של השכירים והעצמאים: (א) היקף העבודה; (ב) הכנסות הפרט; (ג) נזילות. בניתוח המוצג בדוח זה נערכה השוואה לכל הסקרים הקודמים, בדגש על סקר אפריל 2025 ועל סקר ינואר 2026. ההשוואה לסקר אפריל 2025 חשובה במיוחד משום שהסקר הנוכחי נערך במאי 2026, ולכן היא מאפשרת בחינה עקבית של השינויים בין נקודות זמן מקבילות כמעט בשנים עוקבות. לצד זאת, **ההשוואה לסקר ינואר 2026 מאפשרת לבחון את השפעתו של מבצע שאגת הארי** (מלחמת איראן השנייה, פברואר־אפריל 2026, שנמשך 40 ימים) **על מצבם הכלכלי והתעסוקתי של המשיבים**.

כמו כן, סקר זה בוחן את מצב העובדים שעבדו ערב 7 באוקטובר 2023 ומתגוררים באזורים שהיו במוקד הפגיעה אך לא פונו (כמו יישובים בצפון), וגם את מצבם התעסוקתי והפיננסי של תושבי קו העימות בצפון שפונו לפי החלטת ממשלה לאחר אירועי 7 באוקטובר 2023. נדגיש שלהבדיל מפרסומים קודמים שבהם ממצאי כלל המדגם וממצאי המחוזות והתושבים שפונו פורסמו בנפרד, הסקר הזה כולל את שתי הקבוצות יחד.

1 סקר ינואר 2024 לא התפרסם באתר המכון אך חלק מההשוואות בסקר זה נעשו בהשוואה לנתוניו.

2 להבדיל מהסקר הנוכחי, הסקרים הקודמים פורסמו בשני פרסומים נפרדים כל אחד: האחד הציג את הממצאים עבור כלל האוכלוסייה, והשני התמקד במפונים ובתושבי המחוזות צפון ודרום (כהן ואבירם־ניצן, 2025א, 2025ב; קטושבסקי ואבירם־ניצן, 2025א, 2025ב; קטושבסקי ואבירם־ניצן, 2026א, 2026ב).

מסקרים קודמים עולה כי עוד לפני פרוץ מבצע שאגת הארי היה מצבם של תושבי הצפון חמור במיוחד, הן בהשוואה לממוצע הארצי, הן בהשוואה למשיבים מיישובי הדרום שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023. ממצאי סקר זה מראים שמבצע שאגת הארי הוביל להחמרת המצב התעסוקתי והכלכלי באוכלוסייה כולה, והעמיק במיוחד את הפגיעה בתושבי מחוז הצפון.

הסקר הנוכחי נערך בין אמצע אפריל לתחילת מאי 2026, ולכן הדיווחים משקפים את מצבם של המשיבים בתום מבצע שאגת הארי ולאחר כניסת הפסקת האש עם איראן לתוקף (ב־8 באפריל 2026). עם זאת, חשוב לציין כי אף שהוחלט על הפסקת אש גם עם לבנון מ־16 באפריל, בפועל הלחימה בצפון נמשכה גם במהלך איסוף הנתונים. על רקע זה ניתן להבין את עוצמת הפגיעה הכלכלית החריגה שתושבי הצפון דיווחו עליה בסקר.

פרק 1

על הסקר והמדגם

הסקר נערך בקרב מדגם מייצג של אוכלוסיית העובדים בישראל (שכירים ועצמאים),[3] שעבדו עד 6 באוקטובר 2023, ערב פרוץ המלחמה. בסך הכול השיבו לסקר 1,202 אישה ואיש, מהם 1,010 משיבים שהיו שכירים טרם המלחמה ו־192 משיבים שהיו עצמאים. טעות הדגימה המרבית במדגם כללי זה היא ±2.83% ברווח סמך של 95%, בקרב היהודים ±2.65%, הערבים ±5.3% והחרדים ±9.08% ברווח סמך של 90%.

גיבוש השאלון וניתוח הסקר נעשו בידי צוות חוקרי המרכז לממשל וכלכלה במכון הישראלי לדמוקרטיה, בליווי מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל ומדיניות. את הנתונים לסקר אספה חברת **סי.איי מידע שיווקי**, מ־23 באפריל 2026 עד 10 במאי 2026, כשנתיים וחצי מפרוץ המלחמה. המשיבים רואיינו באינטרנט ובטלפון, 972 איש ואישה בשפה העברית ו־230 בשפה הערבית.

כמו כן, אחת ממטרות הסקר היא לבחון את מצבם התעסוקתי והפיננסי של תושבי קו העימות שפונו לפי החלטת ממשלה,[4] ושהשתתפו בשוק התעסוקה (היו שכירים או עצמאים) עד פרוץ המלחמה, להלן "תושבי הצפון/דרום שפונו עקב 7 באוקטובר 2023". לשם כך, נאסף מדגם ייעודי של 102 משיבים שהתגוררו ביישובים שפונו לפי החלטת ממשלה, מהם 51 התגוררו ערב המלחמה ביישובי הצפון שפונו ו־51 התגוררו ביישובי הדרום שפונו.

נזכיר כי הזכאות למענקי האכלוס של חלק מיישובי הדרום הסתיימה לפני יותר משנתיים, בפברואר 2024, למעט יישובים ספורים בעוטף עזה שזכאותם לקבלת המענקים הוארכה עד סוף יוני 2025.[5] בסוף פברואר 2024 הוצעו

3 עצמאים בסקר זה הם מי שהיו עצמאים לפני המלחמה ולא הצהירו בסקר הנוכחי כי סגרו את העסק או יצאו למילואים, ושכירים הם מי שהיו שכירים לפני המלחמה ולא הצהירו בסקר הזה שיצאו למילואים או לחל"ת, פוטרו או התפטרו.

4 החלטת ממשלה 975 על פינוי יישובי הצפון, והחלטה 950 או 988 על פינוי יישובי הדרום, על נספחיהן והרחבותיהן.

5 למעט יישובים שממשלת ישראל הגדירה שלא בטוח לשוב אליהם, "בארי, חולית, כיסופים, כפר עזה, כרם שלום, נחל עוז, נתיב העשרה, סופה, נירים, ניר

לתושבים שפונו מהדרום מענקי שיבה. למרות זאת, חלק ניכר מהם חזרו לבתיהם רק בקיץ 2024, ומענקי השיבה החד־פעמיים ירדו בהדרגה ככל שהחזרה נדחתה. לעומתם, תושבי הצפון שפונו היו זכאים להמשיך לקבל מענקי אכלוס עד סוף פברואר 2025, וממרץ עד יוני 2025 הם היו זכאים למענקים חד־פעמיים, כמו מענקי שיבה ומענקי התארגנות. במילים אחרות, בסקר זה תושבי הדרום שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023 חזרו לבתיהם בקיץ 2024 ותושבי הצפון שפונו חזרו לבתיהם במהלך 2025. לכן, בעת המענה על הסקר, שהסתיים בתחילת מאי 2026, הסתיימה זכאות כל המשיבים לקבל סיוע כלכלי.[6]

לנוכח משקלם הקטן יחסית של המשיבים שפונו ב־7 באוקטובר 2023 באוכלוסייה, גם מדגם המשיבים שפונו ב־7 באוקטובר 2023 בסקר קטן יחסית.[7] לפיכך, טעות הדגימה בניתוח אוכלוסיית המשיבים שפונו ב־7 באוקטובר 2023 כולה גדולה יחסית, ועומדת על 8.14%±, ברווח סמך של 90%.[8] למרות טעות הדגימה הגדולה ביחס לאוכלוסיית המשיבים שפונו, נמצאו בסקר פערים גדולים מספיק, ולכן יש חשיבות רבה להציף אותם בפני מקבלי ההחלטות. נדגיש כי לנוכח שיטת הדגימה, שבהגדרתה אינה מייצגת את כלל המדינה, בניתוח המשיבים שפונו ב־7 באוקטובר 2023 נעשה ממוצע רגיל. מכאן שיש לראות בתוצאות סקר זה פילוח התשובות של מדגם של 102 התושבים שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023. נדגיש כי בחלק מהשאלות נעשה פילוח לדרום וצפון. במקרים אלו טעות הדגימה גדלה עוד יותר, וטעות הדגימה המרבית ברווח סמך של 90% עומדת על 12.85%±.

עוז, עין השלושה וניר יצחק – היו זכאים למענק עד 30.6.25". מתוך ביטוח לאומי, מענק אכלוס לתושבי הצפון והדרום, 22.2.2026.

6 שם.

7 עד 27 ביוני 2024 המספר המוערך של התושבים הזכאים לפינוי היה כ־143,000 איש. כ־68,000 מהם מיישובי הצפון וכ־75,000 מיישובי הדרום, אשר מתחלקים בין השוהים במלונות, השוהים בקהילה ומי שנשארו או שבו לביתם (שחר ולרר, 2024). **כלומר מדובר בפחות מ־1%** מאוכלוסיית מדינת ישראל בכל אחד משני קווי העימות.

8 עיבוי הנתונים הקשורים לתושבים שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023 נעשה בנפרד מהמדגם המייצג של הסקר הרחב, במדגם הארצי.

נוסף על קבוצת המשיבים שפונו, בסקר זה נבחן מצב האוכלוסייה שהמשיכה להתגורר באזורים הסמוכים לאזורים שפונו ב־7 באוקטובר 2023, להלן "תושבי צפון/דרום שלא פונו". המדגם כולל כ־242 משיבים ממחוז הצפון ו־151 משיבים ממחוז הדרום שלפני המלחמה התגוררו במחוזות צפון ודרום ולא פונו בהחלטת ממשלה. חשוב להדגיש כי מי שנשארו להתגורר במחוזות האלה לא היו זכאים למענקים שהמשיבים שפונו ב־7 באוקטובר 2023 היו זכאים להם. עם זאת, מאחר שחלק מהאזורים שבהם הם נשארו לגור היו מושבתים, ללא פעילות כלכלית, או בפעילות חלקית בלבד, מצאנו לנכון להפנות זרקור גם למצבה של אוכלוסייה זו.[9]

9 נדגיש כי תשובות המשיבים ממחוזות הצפון והדרום אינן כוללות תשובות של משיבים שהתגוררו לפני 7 באוקטובר 2023 באזורים שסווגו כקו עימות, מאחר שהמשיבים שהתגוררו באזורים אלו לפני המלחמה סווגו כתושבים שפונו, על פי החלטות ממשלה 950, 988 ו־975.

פרק 2
ממצאי הסקר

2.1. מצבם התעסוקתי של שכירים ועצמאים שעבדו לפני המלחמה

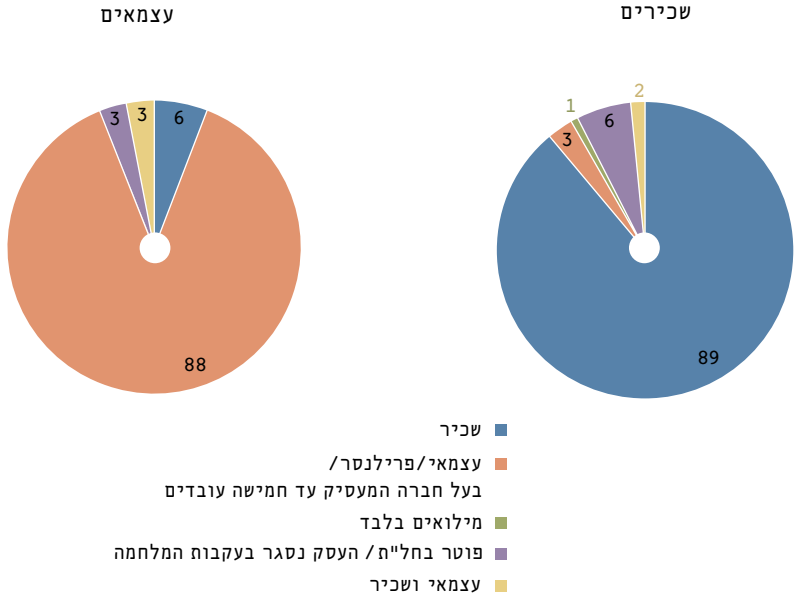
מרבית השכירים (כ־89%) שעבדו לפני פרוץ מלחמת חרבות ברזל ממשיכים להיות שכירים גם כיום (מאי 2026), וכ־2% נוספים עברו לשלב עבודה כשכירים וכעצמאים. כ־6% מהשכירים פוטרו או הוצאו לחל"ת, שיעור דומה לזה שדווח בסקרים קודמים (אפריל 2025 וינואר 2026) – 5%, ממצא המעיד על פגיעה מתמשכת באוכלוסיית השכירים. כיוון שמספר השכירים בישראל עומד על כ־3.5 מיליון עובדים, 210,000 עובדים איבדו את עבודתם בעקבות המלחמה המתמשכת מ־7 באוקטובר 2023.[10] נוסף על כך, כ־1% נמצאים בשירות מילואים, וכ־3% שינו את מעמדם משכירים לעצמאים (תרשים 1).

תמונת מצב דומה עולה גם ביחס לעצמאים. מרבית העצמאים שעבדו טרם פרוץ מלחמת חרבות ברזל (88%) ממשיכים להיות עצמאים גם כיום. כ־9% נוספים נהיו שכירים (6% הם רק שכירים ו־3% הם גם שכירים וגם עצמאים). כ־3% דיווחו כי העסק שבבעלותם נסגר בעקבות המלחמה, שיעור גבוה מזה שדווח לפני שנה, בסקר אפריל 2025 (1%), וזהה לשיעור שדווח בסקר ינואר 2026. ממצאים אלו מעידים שמעמדם התעסוקתי של רוב המשיבים נותר יציב ביחס לסקר ינואר 2026 (תרשים 1).

לא נמצאו פערים משמעותיים בבחינת המצב התעסוקתי לפי מגזרים. שיעור הערבים שדיווחו כי פוטרו מעבודתם (6%) דומה לשיעור שנמצא בקרב היהודים הלא־חרדים (5%).

10 דוח השכר המלא של הביטוח הלאומי למחצית הראשונה של 2025.

תרשים 1
מצבם התעסוקתי הנוכחי של מי שעבדו לפני המלחמה, שכירים ועצמאים, סקר מאי 2026 (ב־%)

הניתוח הייחודי של אוכלוסיית המפונים (תושבי הצפון והדרום שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023) מעלה כי מרביתם (73%) שכירים,[11] וכ־16% עצמאים, פרילנסרים או שיש בבעלותם עסק.[12] שיעור בולט מהם – 10% – פוטרו מעבודתם, הוצאו לחל"ת או שעסקיהם נסגרו בעקבות המלחמה, לעומת כ־5% במדגם הארצי. נזכיר שמדובר בדיווח על מצבם במועד המענה על הסקר, כלומר, מאי 2026, שלב שבו מרבית המפונים כבר חזרו לבתיהם – למעלה משנתיים וחצי מפרוץ מלחמת חרבות ברזל ולאחר התחלת הפסקת

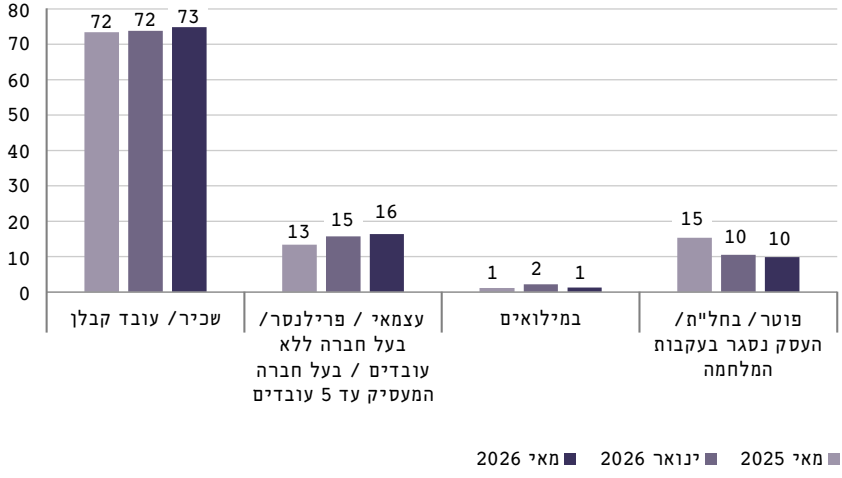
11 בסקר זה נדגמו רק משיבים שעבדו ערב פרוץ המלחמה.

12 דומה למשקל העצמאים בשוק העבודה ולמשקלם בכלל המדגם הרחב.

האש במלחמה עם איראן (מבצע שאגת הארי שהחל ב־28 בפברואר 2026) (תרשים 2).

בהשוואה למצב טרם מבצע שאגת הארי (סקר ינואר 2026) לא נרשם שינוי בשיעור המדווחים שפוטרו, הוצאו לחל"ת או שעסקם נסגר בעקבות המלחמה.

תרשים 2
מצבם התעסוקתי של מי שעבדו טרם המלחמה ופונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023, לפי סקרים (ב־%)

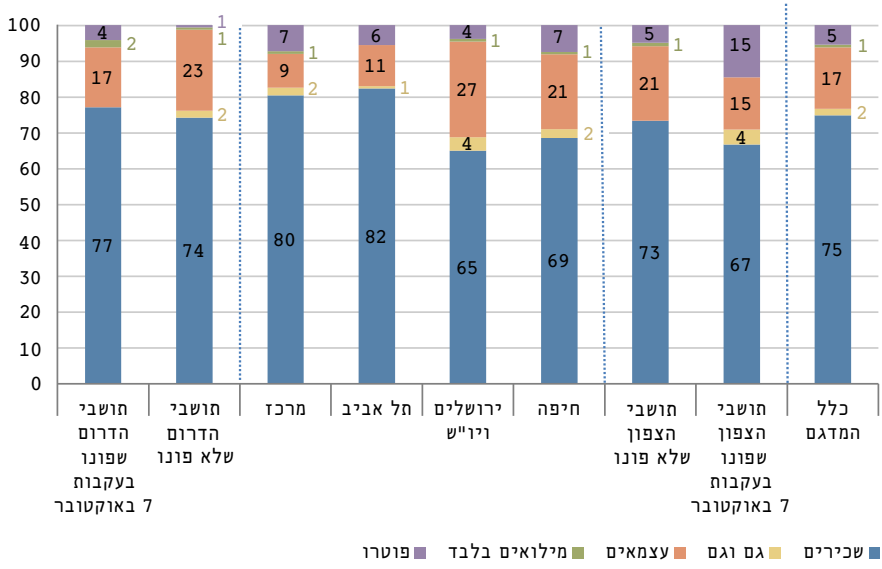

הערה: להבדיל מסקרים קודמים, בסקר זה התאפשר למשיבים לדווח כי הם גם שכירים וגם עצמאים. לפיכך, כדי לשמור על יכולת ההשוואה לסקרים הקודמים, הנתונים המוצגים בתרשים זה אינם כוללים משיבים שסימנו שהם "גם וגם". עם זאת, ניכויָם אינו משפיע השפעה מהותית על התוצאות, שכן קבוצה זו היא 2% בלבד מהמדגם.

בפילוח לפי מחוז עולה כי שיעור גבוה במיוחד (15%) מתושבי הצפון שפונו ב־7 באוקטובר 2023 (ומאז, כאמור, רובם ככולם חזרו לבתיהם בצפון) פוטרו

מעבודתם, הוצאו לחל"ת או שעסקם נסגר בעקבות המלחמה, לעומת 4% מתושבי הדרום שפונו ו־5% מהמדגם הארצי (תרשים 3).

תרשים 3
מצבם התעסוקתי של תושבי המחוזות צפון ודרום, בהשוואה לכלל המדגם (ב־%)

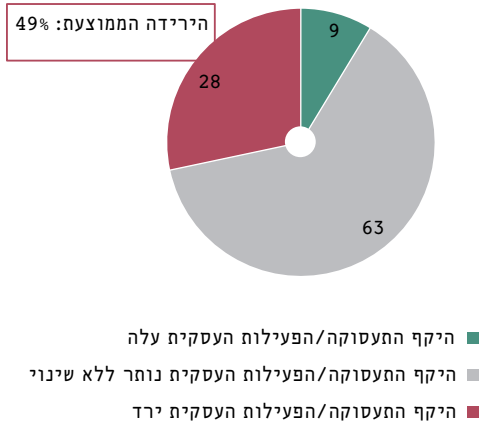

2.2. השפעת המלחמה על היקף התעסוקה

כשנתיים וחצי לאחר פרוץ מלחמת חרבות ברזל 28% מהשכירים והעצמאים מדווחים כי היקף עבודתם נמוך בהשוואה למצב שלפני 7 באוקטובר 2023. הירידה הממוצעת בהיקף המשרה או בפעילות העסקית חדה במיוחד ועומדת על כ־49%, שיעור גבוה מזה שנמדד בסקרים קודמים, מה שמעיד כמובן על העמקת הפגיעה. לשם השוואה, בינואר 2026 עמדה הירידה הממוצעת על כ־47%, ובאפריל 2025 על כ־42%.

כ־63% מהשכירים ומהעצמאים המשיכו לעבוד באותו היקף, ואילו כ־9% מהם דיווחו על עלייה בהיקף העבודה לעומת המצב טרם פרוץ המלחמה. שיעור זה דומה לשיעור שדווח בסקרים קודמים, באפריל 2025 ובינואר 2026. (תרשים 4).

תרשים 4
השפעת המלחמה על היקף התעסוקה של השכירים ועל היקף הפעילות העסקית של העצמאים שעבדו לפני המלחמה (ב־%)

מהסקר עולה כי יותר משנתיים וחצי מפרוץ מלחמת חרבות ברזל, העצמאים עדיין מתמודדים עם פגיעה קשה במיוחד בפעילות העסקית, והיא אף החמירה בעקבות מבצע שאגת הארי: 64% מהם דיווחו כי פעילותם העסקית נותרה נמוכה בהשוואה למצב שלפני 7 באוקטובר 2023, לעומת 21% בלבד מהשכירים שדיווחו על ירידה בהיקף המשרה שלהם. כמו כן, רק 30% מהעצמאים דיווחו שלא חל שינוי בהיקף פעילותם העסקית בעקבות המלחמה, לעומת 70% מהשכירים שהיקף משרתם לא השתנה בעקבות המלחמה. שיעור הירידה הממוצע בהיקף הפעילות העסקית של העצמאים בסקר גבוה במיוחד (51%), גם בהשוואה לסקרים קודמים: 48% בסקר ינואר 2026, ו־42% בסקר אפריל 2025 (תרשים 5).

שיעור העצמאים המדווחים בסקר הנוכחי על ירידה בהיקף הפעילות העסקית בעקבות המלחמה חזר לרמה שנרשמה בסקר ינואר 2024, חודשים ספורים לאחר 7 באוקטובר 2023.

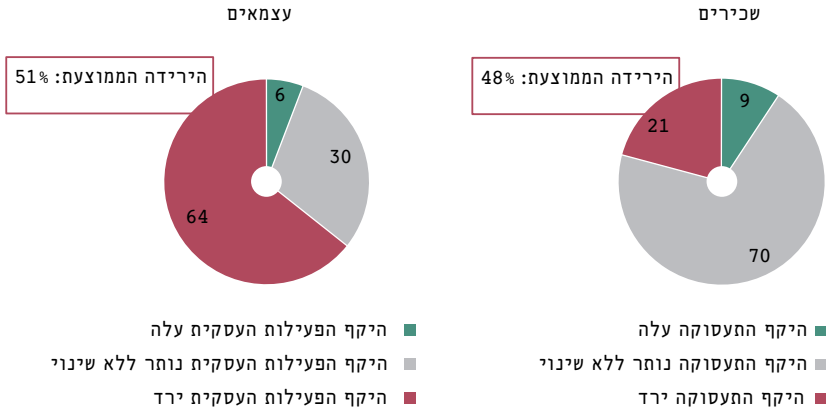
ממצאים אלו מעידים כי מבצע שאגת הארי פגע פגיעה חמורה באוכלוסייה העובדת, ובמיוחד בעצמאים. כל זאת לאחר שעד סקר ינואר 2026 נרשמה מגמת ירידה הדרגתית בשיעור המדווחים על פגיעה בפעילות העסקית: מ־66% בסקר ינואר 2024, ל־54% בינואר 2025, ל־51% בסקר אפריל 2025 ועד 49% בינואר 2026 (תרשים 6).

ובתמונת מראה, שיעור העצמאים המדווחים כי היקף הפעילות העסקית שלהם עלה ירד ל־6%, לאחר שכבר ניכרה מגמת שיפור – מ־4% בסקר ינואר 2024 ל־12% בסקר ינואר 2026 (תרשים 6).

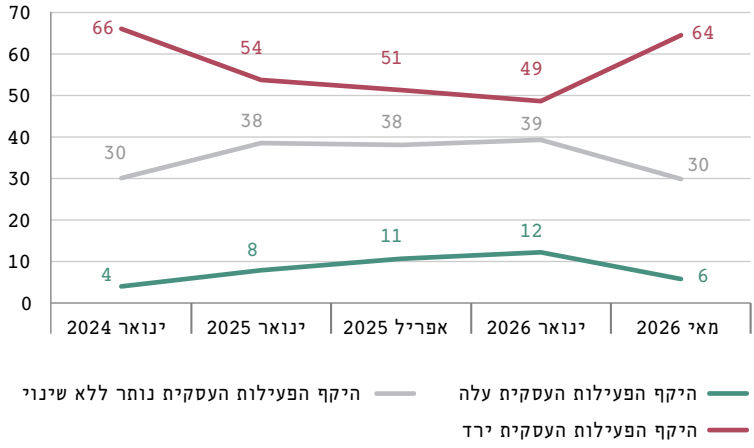
שיעור הירידה הממוצע בהיקף המשרה שדווח על ידי 21% מהשכירים דומה, אם כי נמוך מעט, מהירידה בפעילות העסקית של העצמאים – ירידה ממוצעת של 48% בהיקף משרתם, לעומת 51% בקרב העצמאים.

ממצאים אלו חמורים במיוחד, והם מעידים כי בקרב מי שנפגעו מהמלחמה בהיבט העסקי או התעסוקתי, שכירים ועצמאים כאחד, לא רק שלא התאוששו מהפגיעה, אלא שעוצמתה אף החריפה ביחס לסקרים קודמים.

תרשים 5
השפעת המלחמה על היקף התעסוקה של השכירים ועל היקף הפעילות העסקית של העצמאים שעבדו לפני המלחמה, שכירים ועצמאים (ב־%)

תרשים 6
השפעת המלחמה על היקף הפעילות העסקית של העצמאים שעבדו לפני המלחמה, לפי סקרים (ב־%)

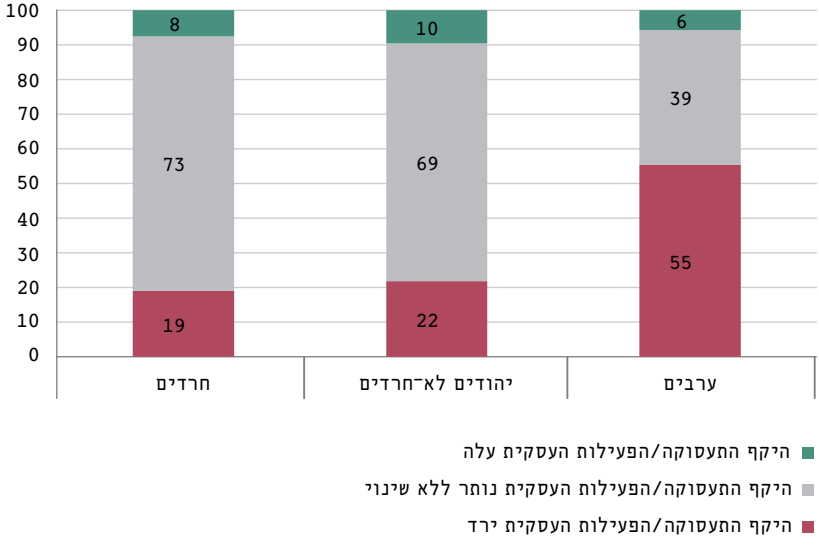
עוד עולה מהסקר כי הערבים נפגעו קשה יותר: 55% מהערבים דיווחו על ירידה בהיקף התעסוקה, לעומת כ־22% מהיהודים. שיעור הירידה הממוצע בהיקף העבודה (היקף המשרה של שכירים או היקף הפעילות העסקית של העצמאים) בקרב הערבים עומד על 56%, שיעור גבוה בהשוואה ליהודים שאינם חרדים (46%), וגבוה בהרבה ביחס לחרדים (39%) (תרשים 7).

מגמת העלייה בשיעור המדווחים על ירידה בהיקף העבודה מאפיינת את כלל קבוצות האוכלוסייה. בקרב הערבים עומד שיעור המדווחים על ירידה בהיקף העבודה על 55% בסקר הנוכחי (מאי 2026), לעומת 48% בסקר ינואר 2026 ו־42% בסקר שנערך לפני כשנה, באפריל 2025. גם בקרב היהודים הלא־חרדים נרשמה החמרה, ושיעור המדווחים על ירידה בהיקף העבודה עלה מ־19% בסקר אפריל 2025 ו־17% בסקר ינואר 2026, ל־22% בסקר הזה. כך, בקרב החרדים, לאחר ירידה מ־17% בסקר אפריל 2025, ל־12% בסקר ינואר 2026, בסקר הנוכחי נצפתה עלייה ל־19%.

יש להדגיש כי אף שההחמרה נרשמה בכל הקבוצות, העמקת הפגיעה באוכלוסייה הערבית בולטת במיוחד, ויותר ממחציתה מדווחים על ירידה בהיקף המשרה או הפעילות העסקית, לעומת כחמישית בלבד מהיהודים. ממצאים אלו משקפים את הפער המתמשך בפגיעה בתעסוקה בין האוכלוסייה הערבית לאוכלוסייה היהודית לאורך השנתיים וחצי שחלפו מפרוץ מלחמת חרבות ברזל.

הפגיעה הניכרת באוכלוסייה הערבית חמורה במיוחד לנוכח השינויים הדמוגרפיים בשני העשורים האחרונים. כפי שעולה מנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שפורסמו בפברואר 2026, חלק גדול יותר מהאוכלוסייה הערבית הם בגיל העבודה (שיעור הערבים בגיל העבודה עלה מ־56% בשנת 2000 לכ־64% ב־2025), ולכן חשופים יותר לזעזועים בשוק העבודה. לפיכך, כאשר שיעור גבוה במיוחד מקרבם מדווח על ירידה בהיקף המשרה או הפעילות הכלכלית בעקבות המלחמה, מדובר בפגיעה כלכלית המשפיעה על חלק גדול יותר מהאוכלוסייה (חליחל, 2026).

תרשים 7
השפעת המלחמה על היקף התעסוקה של השכירים ועל היקף הפעילות העסקית של העצמאים שעבדו לפני המלחמה, לפי קבוצות אוכלוסייה (ב־%)

גם בהתמקדות במצב השכירים אפשר לזהות החמרה ניכרת, במיוחד במצבם של השכירים הערבים. כמחצית מהשכירים הערבים (51%) מדווחים כי היקף עבודתם נמוך בהשוואה לתקופה שלפני מלחמת חרבות ברזל, שיעור גבוה אף מהשיעור שדווח בסקר ינואר 2024 (47%), כשלושה חודשים בלבד לאחר 7 באוקטובר 2023 (תרשים 8).

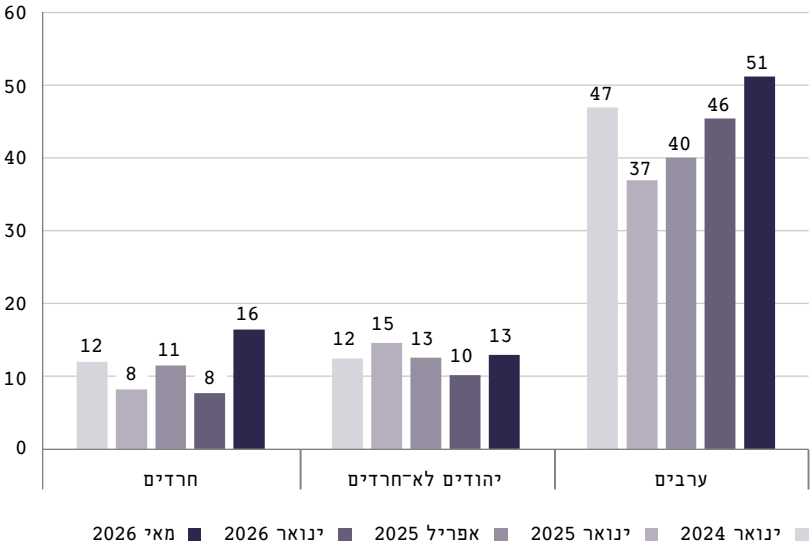
לעומת זאת, "רק" 13% מהשכירים היהודים הלא־חרדים מדווחים על ירידה בהיקף המשרה, גבוה מעט ביחס לסקר ינואר 2026 (10%), אך דומה לרמות שנרשמו בשנים הקודמות.

גם בקרב השכירים החרדים נרשמה החמרה בסקר האחרון, ושיעור המדווחים על ירידה בהיקף המשרה עלה ל־16%, לעומת 8% בלבד בסקר ינואר 2026

ו־11%–12% בסקרים המוקדמים יותר. עם זאת, שיעור זה עדיין נמוך מזה שנרשם בקרב השכירים הערבים.

ממצאים אלו מחדדים את הממצא שהפגיעה המתמשכת בתעסוקה בקרב שכירים מתרכזת בעיקר באוכלוסייה הערבית, ואילו בקרב האוכלוסייה היהודית בכלל, ובפרט בקרב יהודים לא־חרדים, נרשמה יציבות יחסית לאורך התקופה. עם זאת, אין בכך כדי להמעיט מחומרת המצב גם בקרב האוכלוסייה היהודית, שכן אף שחלפו יותר משנתיים וחצי מ־7 באוקטובר 2023, 13% מהשכירים היהודים הלא־חרדים עדיין מדווחים כי היקף משרתם נמוך בהשוואה למצב שלפני המלחמה.

תרשים 8
שיעור השכירים שעבדו לפני המלחמה שדיווחו שהיקף משרתם ירד, לפי קבוצות אוכלוסייה וסקרים (ב־%)

נדגיש כי הפגיעה הבולטת בהיקף המשרה של השכירים הערבים בעקבות המלחמה **מחייבת התייחסות מעמיקה**. אנו מייחסים חשיבות רבה לשימור ולהרחבה של שילוב האוכלוסייה הערבית, שהיא כ־21% משוק העבודה הישראלי (ח'לאילה ורודניצקי, 2024). מקבלי ההחלטות האמונים על הנושא נדרשים לבנות תוכנית ממוקדת לסיוע לשילובם מחדש של הערבים שמצבם בשוק העבודה נפגע בעקבות המלחמה המתמשכת.

מניתוח לפי גיל עולה כי שיעור הפגיעה הגבוה ביותר נרשם בקרב המבוגרים (65+), ואחריהם בקרב הצעירים בגילי 20–24. 55% מבני קבוצת הגיל המבוגרת ביותר דיווחו בסקר הנוכחי, מאי 2026, כי היקף התעסוקה שלהם ירד בהשוואה למצב שלפני מלחמת חרבות ברזל, לצד כ־38% מהצעירים בגילי 20–24, ולעומת כ־25% בקבוצות הגיל האחרות.

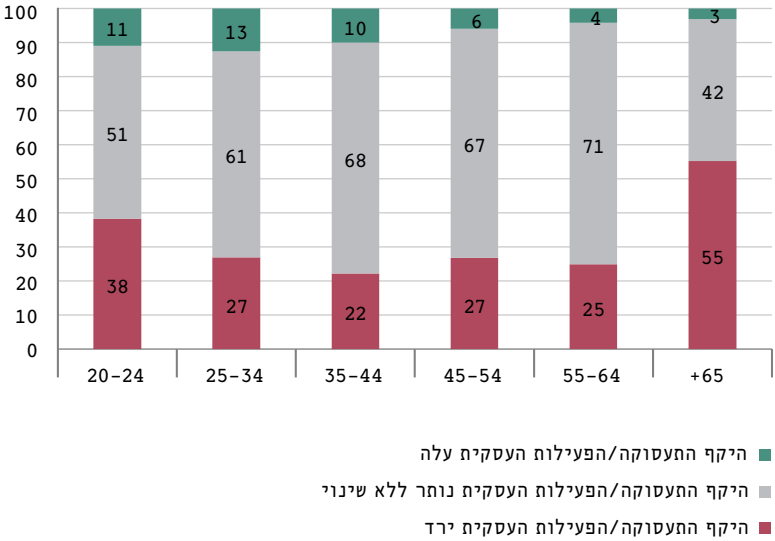
ממצאים אלו משקפים החמרה חריגה במיוחד בקרב בני 65+. בסקר הקודם (ינואר 2026) עמד שיעור המדווחים על ירידה בהיקף התעסוקה שלהם על 24% בלבד, לעומת זאת, בקרב הצעירים בגילי 20–24 נרשמה יציבות יחסית, לאחר שבסקר הקודם עמד שיעור זה על 37%, דומה לרמה שנמדדה בסקר הנוכחי (תרשים 9). שיעור הפגיעה הגבוה בקרב המבוגרים קשור לכך שחלק ניכר מהם בסקר הזה הם עצמאים, שכאמור נפגעו יותר משכירים.

שיעור הפגיעה הגבוה יחסית בהיקף העבודה של הצעירים קשור לפגיעה שחוו צעירים ערבים, 67% מהם דיווחו על פגיעה בהיקף העבודה, לעומת 26% בלבד בקרב הצעירים היהודים. כמו כן, הפגיעה בצעירים נובעת ככל הנראה מכיוון ששיעור גבוה מהם מועסקים בענפים הפגיעים יותר באירועים ביטחוניים, כגון בילוי, תיירות, תרבות ופנאי (תרשים 13), וכן במשרות זמניות שפעילותן מצטמצמת בתקופות משבר ואי־ודאות. עם זאת, ייתכן שיש קשר גם בין היותם במילואים בשיעורים גבוהים יחסית במהלך השנתיים וחצי החולפות לבין שיעור הפגיעה הגבוה יותר בתעסוקה, בין של אנשי ונשות המילואים עצמם בין של בנות או בני הזוג שלהם.

בהשוואה לסקר ינואר 2026 נרשמה החמרה גם במצבם של בני 25–34, ושיעור המדווחים על ירידה בהיקף העבודה בקבוצה זו עלה מ־17% בינואר 2026 ל־27% בסקר נוכחי (מאי 2026). לעומת זאת, בקרב בני 45–54 לא נרשם

שינוי בעל משמעות, ושיעור המדווחים על ירידה בהיקף העבודה נותר יציב יחסית, כ־27% בשני הסקרים (תרשים 9).

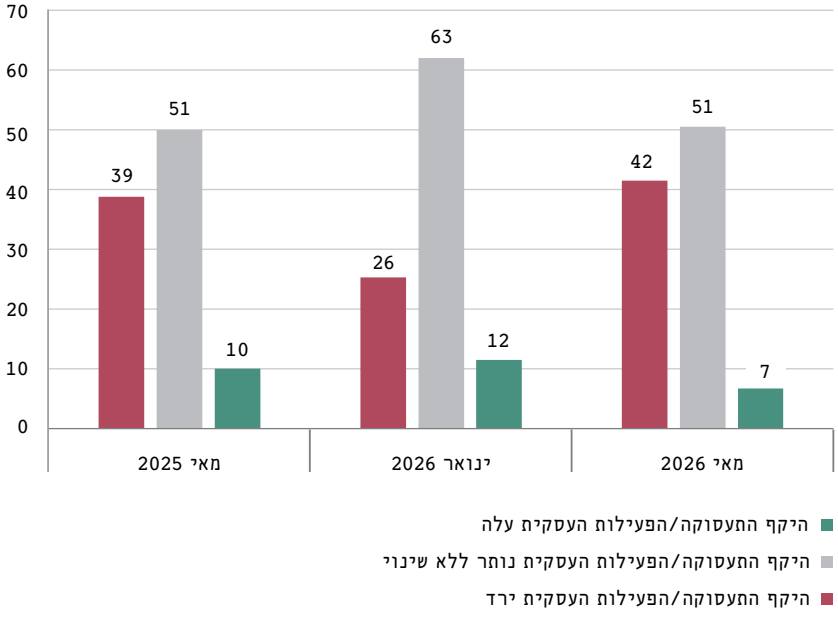
תרשים 9
השפעת המלחמה על היקף התעסוקה של השכירים ועל היקף הפעילות העסקית של העצמאים שעבדו לפני המלחמה, לפי קבוצות גיל (ב־%)

בניתוח לפי מחוזות, מחצית מהמשיבים שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023 (51%) דיווחו כי במועד המענה על הסקר היקף התעסוקה או היקף הפעילות העסקית שלהם לא השתנה בהשוואה למצב שלפני 7 באוקטובר 2023, כ־42% דיווחו כי היקף התעסוקה או הפעילות העסקית שלהם ירד בעקבות מלחמת חרבות ברזל, וכ־7% ציינו כי היקף התעסוקה או הפעילות העסקית עלה. שיעור הירידה הממוצע בקרב מי שדיווחו שהיקף התעסוקה או הפעילות העסקית ירד עמד על 47% (תרשים 10).

בהשוואה לסקרים הקודמים, הסקר הנוכחי מעיד על החמרה במצבם של המשיבים שפונו – נרשמה עלייה של 16 נקודות אחוז בשיעור המדווחים על ירידה בהיקף עבודתם ביחס לסקר הקודם, שנערך בינואר 2026, ועלייה של 3 נקודות אחוז ביחס לסקר מאי 2025. לצד זאת נרשמה ירידה בשיעור המדווחים כי היקף עבודתם עלה, מ־10% בסקר מאי 2025 ו־12% בסקר ינואר 2026 ל־7% בלבד בסקר הנוכחי. ממצאים אלו מצביעים על החמרה במצבם התעסוקתי של המשיבים שפונו, וחלק נכבד מהם ממשיכים להתמודד עם פגיעה מתמשכת גם בחלוף יותר משנתיים וחצי מאז פרוץ המלחמה.

תרשים 10
השפעת מלחמת חרבות ברזל על היקף המשרה והפעילות העסקית של תושבים שפונו, בהשוואה למצב לפני המלחמה, לפי סקרים (ב־%)

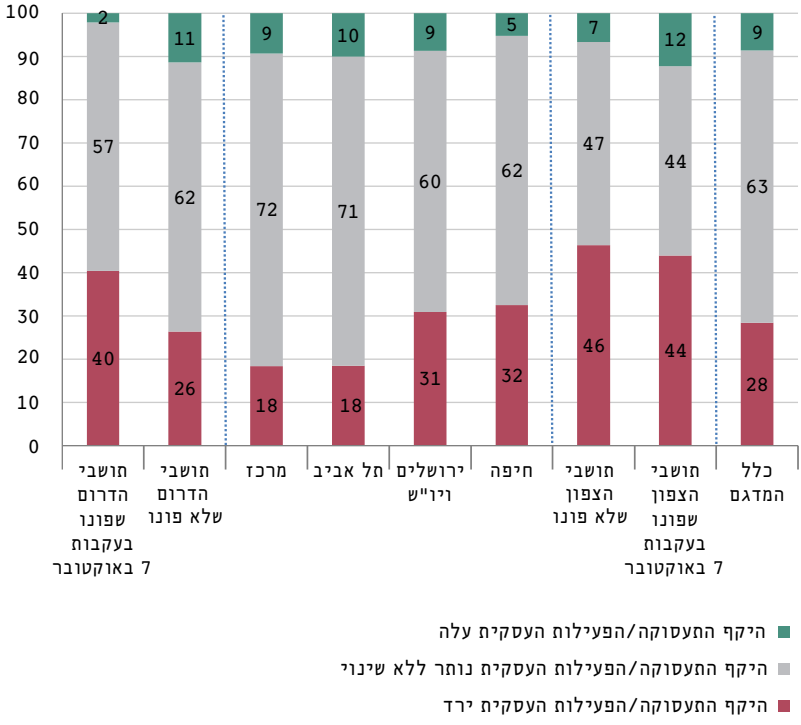
בפילוח המדגם הארצי לפי מחוזות נמצא כי 44% מהמשיבים מיישובי הצפון שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023 (ושבו כאמור לבתיהם עד יוני 2025) ו־40% מהמשיבים מיישובי הדרום שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023 (ורובם שבו עד קיץ 2024) מדווחים על ירידה בהיקף המשרה או הפעילות העסקית, לעומת 28% בכלל המדגם (תרשים 11). אף שבשל מיעוט תצפיות בקבוצת משיבי הצפון שפונו אי אפשר לקבוע שפער זה מובהק סטטיסטית, יתר ממצאי הסקר, כפי שנפרט בהמשך, מחזקים את המסקנה שמדובר בפער ממשי.

נוסף על כך, הפגיעה בהיקף העבודה בולטת במיוחד בקרב תושבי הצפון שלא פונו, והיא גבוהה אף מזו שנרשמה בקרב המשיבים שפונו. מעל שנתיים וחצי לאחר פרוץ מלחמת חרבות ברזל, 46% מתושבי מחוז הצפון שלא פונו עדיין מדווחים על ירידה בהיקף המשרה או הפעילות העסקית. אחריהם ניצב מחוז חיפה, שבו 32% מהתושבים מדווחים על פגיעה בהיקף העבודה. כל זאת בהשוואה לשיעורים נמוכים בהרבה, 18% עד 26% בלבד, במחוזות מרכז, תל אביב ודרום (שלא פונו). פילוח זה מצביע על פגיעה חריגה בתעסוקה של תושבי הצפון (תרשים 11).

עוד נמצא כי העצמאים והפרילנסרים במחוז צפון (לרבות המשיבים שפונו), נפגעו מהמלחמה יותר מהשכירים, וגם יותר מעצמאים באזורים אחרים. רוב העצמאים והפרילנסרים מקרב תושבי הצפון וחיפה, 72% מהם, דיווחו על ירידה בפעילות העסקית בעקבות המלחמה, לעומת 32% בקרב השכירים. שיעור זה גבוה גם בהשוואה לשיעור העצמאים המדווחים על פגיעה בכלל המדגם, שעמד על כ־64%.

ממצא זה ממחיש את הפגיעות היתרה של העצמאים ונותן חיזוק נוסף לצורך הבוער בהסדרת רשת ביטחון סוציאלי בעיתות משבר, שתהיה קבועה, מוסדרת וידועה מראש גם לעצמאים, דומה לכלים הקיימים עבור שכירים, כמו חל"ת ודמי אבטלה. ממצא זה מחזק את ההמלצות שעלו במחקר של המכון הישראלי לדמוקרטיה – "רשת ביטחון לעצמאים בעיתות משבר" (בארי, קנת פורטל ופורת הירש, 2025), שהצביע על הצורך בהקמת תשתית כזאת, דומה למודלים הקיימים בכמה מדינות באירופה.

תרשים 11
השפעת המלחמה על היקף המשרה והפעילות הכלכלית בהשוואה למצב לפני המלחמה, לפי מחוז (ב־%)

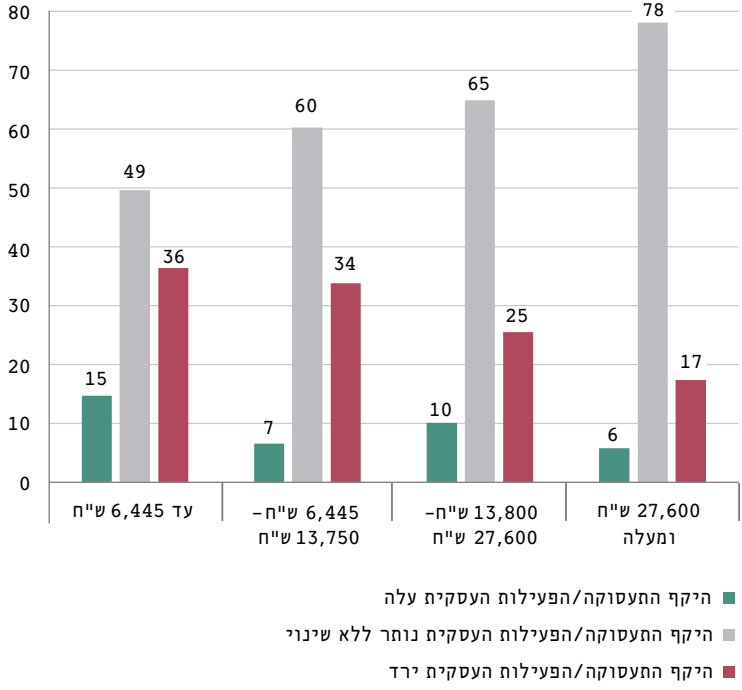

מניתוח לפי רמות הכנסה כפי שהיו לפני המלחמה עולה כי הפגיעה בהיקף העבודה (היקף התעסוקה של שכירים או הפעילות העסקית של עצמאים) יורדת בעקביות ככל שרמת ההכנסה גבוהה יותר. בקרב בעלי ההכנסה הנמוכה ביותר, עד 6,445 ש"ח בחודש (שכר המינימום באפריל 2026)[13] שיעור המדווחים על ירידה בהיקף העבודה עומד על 36%, ואילו בקבוצת

13 שכר מינימום, אתר הביטוח הלאומי.

ההכנסה הגבוהה ביותר, מעל 27,600 ש"ח, שיעור זה יורד ל־17% בלבד. בה בעת, שיעור המדווחים כי היקף העבודה נותר ללא שינוי (כלומר שהם לא נפגעו בעקבות המלחמה) עולה בבירור עם העלייה בהכנסה, מ־49% בקבוצת ההכנסה הנמוכה ביותר ל־78% בקבוצת ההכנסה הגבוהה ביותר (תרשים 12).

תרשים 12
השפעת המלחמה על היקף התעסוקה של השכירים ועל היקף הפעילות העסקית של העצמאים שעבדו לפני המלחמה, לפי קבוצות הכנסה (ב־%)

כצפוי, ברוב קבוצות השכר חלה עלייה בשיעור המדווחים על הרעה במצבם בהשוואה לסקרים קודמים. עם זאת, ממצא מעניין הוא שגם בקרב קבוצות

השכר הגבוהות ביותר נרשמה החמרה יחסית במצב התעסוקתי. כך, בקרב המשתכרים מעל 27,600 ש"ח עלה שיעור המדווחים כי היקף העבודה שלהם ירד מ־14% בסקר ינואר 2026 ל־17% בסקר הנוכחי, ובקרב המשתכרים בין 13,800 ל־27,600 ש"ח עלה שיעור זה מ־21% ל־25%.

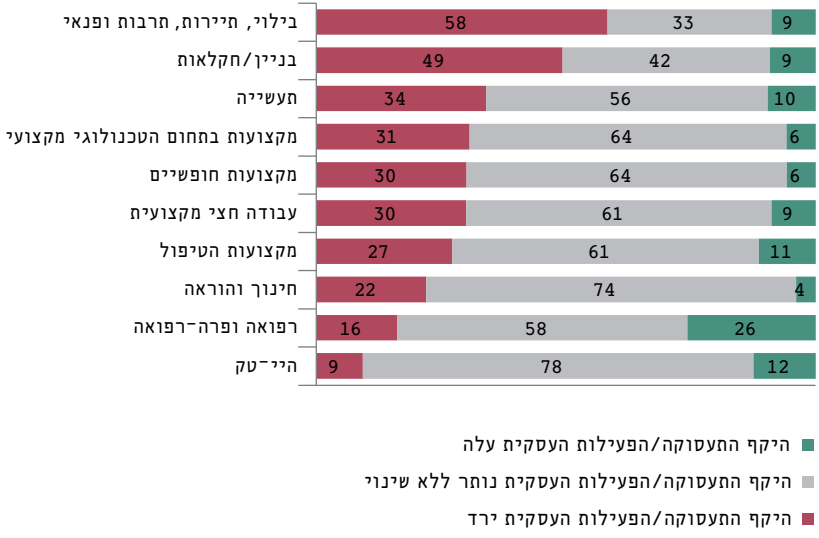
כתמונת מראה נרשמה ירידה חדה גם בשיעור המדווחים שהיקף המשרה או הפעילות העסקית שלהם עלה. בקרב המשתכרים מעל 27,600 ש"ח ירד שיעור זה מ־13% בסקר ינואר 2026 ל־6% בלבד בסקר האחרון. ממצאים אלו עשויים להעיד כי הפגיעה הכלכלית והעסקית של מבצע שאגת הארי משפיעה גם על עובדים בעלי הכנסות גבוהות.

בניתוח לפי תחומי תעסוקה נמצא כי שיעורי הפגיעה הגבוהים ביותר בהיקף העבודה (התעסוקה של שכירים או הפעילות העסקית של עצמאים) נרשמו בקרב עובדים במקצועות התיירות, הבילוי והפנאי – 58% דיווחו על ירידה בהיקף עבודתם בעקבות המלחמה, לעומת 33% שדיווחו שהיקף עבודתם לא השתנה, ורק 9% שדיווחו על עלייה בהיקף העבודה. גם בקרב עובדים במקצועות הבניין והחקלאות נרשמה פגיעה גבוהה במיוחד –49% שדיווחו על ירידה בהיקף עבודתם (תרשים 13).

במקצועות התעשייה, בתחום הטכנולוגי מקצועי, המקצועות החצי־מקצועיים (כגון קופאים, מאבטחים, סבלים וכדומה) והמקצועות החופשיים, נרשמו שיעורי פגיעה מתונים יותר. כ־30%–34% דיווחו על ירידה בהיקף העבודה, לצד רוב של כ־55%–64% שדיווחו כי היקף העבודה לא השתנה. במקצועות הטיפול נרשם שיעור גבוה של פגיעה בהיקף העבודה (27%), אך גם שיעור גבוה יחסית של מדווחים על עלייה בהיקף (11%), מה שעשוי להעיד על שונות גבוהה בתוך הענף עצמו.

מנגד, במקצועות הרפואה והפרה־רפואה ובמקצועות ההיי־טק נרשמו שיעורי הפגיעה הנמוכים ביותר. במקצועות הרפואה והפרה־רפואה רק 16% דיווחו על ירידה בהיקף עבודתם, ואילו 26% דיווחו על עלייה בהיקף העבודה – השיעור הגבוה ביותר מכלל תחומי התעסוקה. ממצא זה מובן לנוכח הצורך הגובר בשירותים רפואיים ובכוח אדם רפואי בתקופות חירום. בתחום ההיי־טק נרשם שיעור הפגיעה הנמוך ביותר מכל הענפים – רק 9% דיווחו על ירידה בהיקף עבודתם ו־78% דיווחו שהיקף עבודתם לא השתנה.

תרשים 13
השפעת המלחמה על היקף התעסוקה של השכירים ועל היקף הפעילות העסקית של העצמאים שעבדו לפני המלחמה, לפי תחום עיסוק (ב־%)

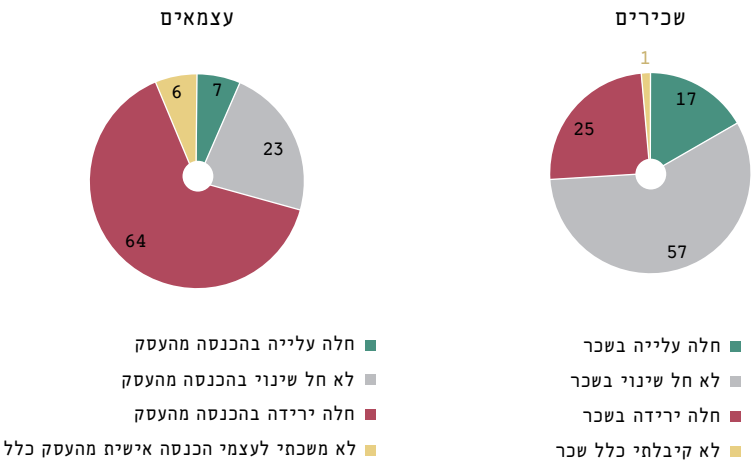

2.3. השפעה על שכר השכירים ועל הכנסה מהעסק של עצמאים שעבדו לפני המלחמה

בהמשך הסקר התבקשו הנשאלים לדווח על השפעת המלחמה על הכנסתם האישית הממוצעת. חשוב להבהיר כי "הכנסה אישית" כאן היא שכר של עובדים שכירים או הכנסה מעסק עבור עצמאים.

מהתשובות עלה כי הכנסתם של 51% מהמשיבים לא השתנתה בעקבות מלחמת חרבות ברזל שפרצה ב־7 באוקטובר 2023, כ־31% דיווחו כי גם היום הכנסתם נמוכה בהשוואה למצב טרום המלחמה, כ־2% דיווחו כי אין להם הכנסה כלל, וכ־15% דיווחו על גידול בהכנסתם (תרשים 14).

תרשים 14
השפעת המלחמה על שכר השכירים ועל ההכנסה מהעסק של העצמאים, שכירים ועצמאים (ב־%)

הערה: בתרשימים 14–25 מדובר בשכר או בהכנסה חודשיים ממוצעים במאי 2026, בהשוואה לממוצע לפני המלחמה.

גם כאן נמצא הבדל בין מצבם של השכירים לבין מצבם של העצמאים. מרבית השכירים (57%) דיווחו כי לא חל שינוי בשכרם בעקבות המלחמה, 17% ציינו כי שכרם אף עלה, ואילו 25% דיווחו על ירידה בשכרם, בשיעור ירידה ממוצע של 34%. כ־1% בלבד מהשכירים ציינו כי אין להם הכנסה כלל (תרשים 14).

לעומתם, בקרב העצמאים התמונה קשה הרבה יותר – רובם (64%) מדווחים על ירידה בהכנסתם האישית מהעסק ביחס להכנסתם הממוצעת לפני המלחמה, וגם שיעור הירידה בהכנסה בולט לרעה ועומד על כ־47% בממוצע. יתרה מזו, 6% מהעצמאים ציינו כי אין להם כלל הכנסה מהעסק, לעומת 1% בלבד בקרב השכירים. כמו כן, רק 23% מהעצמאים דיווחו כי לא חל שינוי בהכנסתם האישית מהעסק בהשוואה לתקופה שלפני המלחמה, וכ־7%

מהם דיווחו על גידול בהכנסתם, שיעור נמוך משיעור השכירים שדיווחו כך (17%) (תרשים 14).

אף שמדובר בדיווחים סובייקטיביים על רמת ההכנסה, הפער בין שכירים לעצמאים בולט. הנתונים מראים שגם למעלה משנתיים וחצי מפרוץ מלחמת חרבות ברזל, רוב העצמאים טרם שבו לרמת ההכנסה שאפיינה אותם לפני המלחמה.

נוסח השאלות:

- שכירים – כיצד המלחמה השפיעה על השכר האישי שלך (ממוצע חודשי, נכון להיום), בהשוואה לשכרך הממוצע לפני המלחמה?
- עצמאים – כיצד המלחמה השפיעה על הכנסתך האישית מהעסק (השכר שמשכת לעצמך מהעסק, ממוצע חודשי נכון להיום), בהשוואה להכנסתך הממוצעת לפני המלחמה?

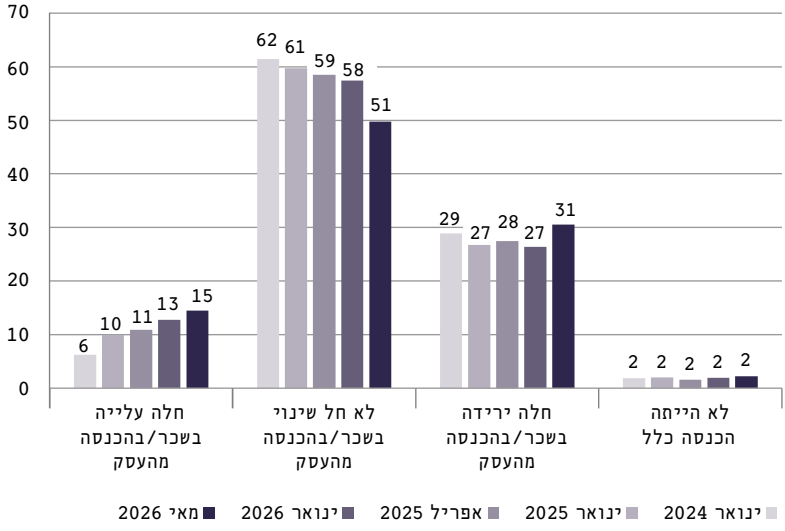
בהשוואה לסקרים הקודמים (ינואר 2024, ינואר 2025, אפריל 2025 וינואר 2026) נרשמה עלייה עקבית בשיעור המשיבים שדיווחו כי הכנסתם עלתה: מ־6% בינואר 2024, ל־11% באפריל 2025, ל־13% בינואר 2026 ועד 15% בסקר הנוכחי (מאי 2026). ראוי לציין כי עלייה בהכנסה לאורך זמן אינה מפתיעה כשלעצמה, שכן מבנה שוק העבודה מאופיין בכך שעם השנים מצטברים ותק, ניסיון וקידום מקצועי, המתבטאים לרוב בעלייה בשכר. לפיכך, היה אפשר לצפות כי רוב המשיבים ידווחו על עלייה בהכנסתם, או לכל הפחות על היעדר ירידה. עם זאת, **העובדה שגם יותר משנתיים וחצי לאחר פרוץ מלחמת חרבות ברזל כ־85% מהמשיבים מדווחים שהכנסתם לא עלתה, מצביעה על פגיעה כלכלית מתמשכת ועל קיפאון משמעותי ביכולת ההתאוששות הכלכלית של משקי הבית**.

עלייה זו התרחשה לצד ירידה בשיעור המדווחים שלא חל שינוי בהכנסתם, שירד ל־51% בסקר הנוכחי, לעומת 58% בסקר ינואר 2026 ו־59% בסקר אפריל 2025. שיעור המשיבים שדיווחו כי אין להם הכנסה כלל נותר יציב יחסית ועמד על 2% (תרשים 15).

עם זאת, לצד העלייה בשיעור המדווחים על עלייה בהכנסה, נרשמה החמרה בשיעור המדווחים על ירידה בהכנסתם, שעלה ל־31% בסקר הנוכחי, לעומת

כ־27%–29% בכלל הסקרים הקודמים. ממצאים אלו עשויים להעיד על התרחבות הפערים הכלכליים בין משקי בית, ושלצד קבוצות שהתאוששו מהפגיעה ואף חל שיפור בהכנסותיהן, חלק ניכר מהציבור מתמודד עם פגיעה כלכלית מתמשכת.

תרשים 15
השפעת המלחמה על שכר השכירים ועל ההכנסה מהעסק של העצמאים, לפי סקרים (ב־%)

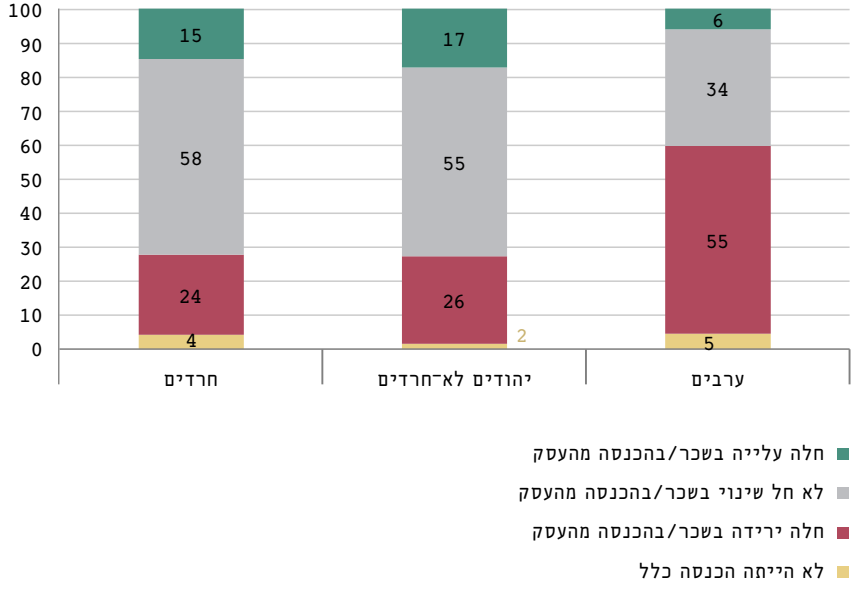

ממצא מטריד נוסף החוזר ועולה מהסקר הוא מידת הפגיעה החריגה בהכנסתם של עובדים ערבים (שכירים ועצמאים), הגבוהה במידה ניכרת מהפגיעה בעובדים היהודים. 55% מהערבים שעבדו ערב מלחמת חרבות ברזל מדווחים על ירידה בהכנסתם האישית בעקבות המלחמה (ירידה ממוצעת של 48%), לעומת 26% מהיהודים הלא־חרדים (ירידה ממוצעת של 35%) וכ־24% מהחרדים העובדים (ירידה של 27%), שחלקם באוכלוסייה ובסקר קטן ביותר. נוסף על כך, שיעור המדווחים על גידול בהכנסתם לעומת המצב לפני המלחמה נמוך יחסית בקרב הערבים העובדים: 6% לעומת כ־17% בקרב

היהודים הלא־חרדים ו־15% מהחרדים. כמו כן, שיעור הערבים שדיווחו כי אין להם הכנסה כלל (5%) גבוה משיעור היהודים הלא־חרדים (2%) (תרשים 16).

נציין כי אף על פי שמדובר במספר תצפיות נמוך יחסית, גם בקרב האוכלוסייה הערבית הפגיעה בעצמאים הייתה קשה יותר בהשוואה לשכירים: כ־78% מהעצמאים הערבים מדווחים על ירידה בהכנסתם מהעסק בהשוואה לתקופה שלפני המלחמה, לעומת כ־50% מהערבים השכירים שדיווחו על ירידה בשכרם, ו־61% מהעצמאים היהודים שדיווחו על פגיעה בהכנסתם. מרבית היהודים העובדים הצליחו לשמור על רמת הכנסה הדומה לרמה שנרשמה לפני המלחמה (כ־56%), ואילו בקרב הערבים שיעור המדווחים על כך נמוך יותר (34%) ואינו עולה על שיעור המדווחים על ירידה בהכנסה.

תרשים 16
השפעת המלחמה על שכר השכירים ועל ההכנסה מהעסק של העצמאים, לפי קבוצות אוכלוסייה (ב־%)

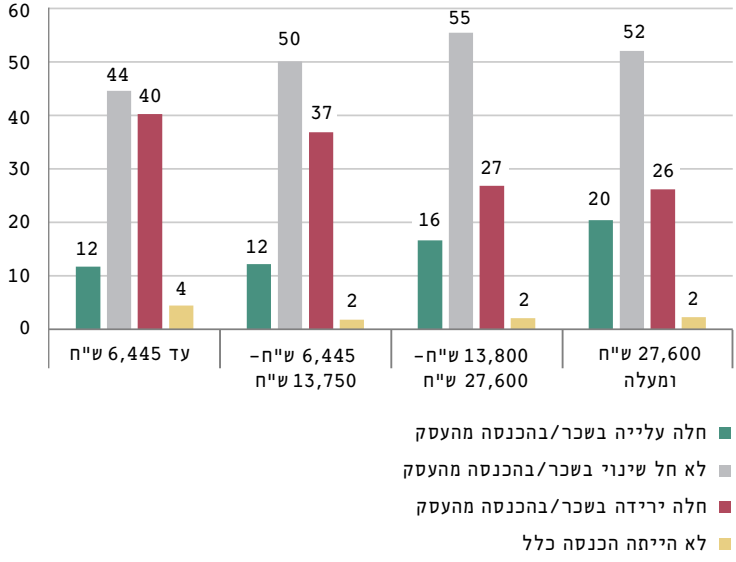

מניתוח לפי רמות ההכנסה טרם פרוץ מלחמת חרבות ברזל עולה כי שיעור הפגיעה בהכנסה פוחת ככל שרמת ההכנסה גבוהה יותר. בקרב בעלי ההכנסה הנמוכה ביותר, עד 6,445 ש"ח, שיעור המדווחים על ירידה בהכנסה עומד על 40%. לעומת זאת, בקבוצת ההכנסה הגבוהה ביותר, מעל 27,600 ש"ח, שיעור זה יורד ל־26%. נוסף על כך, שיעור המדווחים כי אין להם הכנסה כלל בקבוצת השכר הנמוכה ביותר גבוה ועומד על 4%, לעומת 2% בשאר קבוצות ההכנסה (תרשים 17).

כמו כן, שיעור המדווחים כי הכנסתם לא השתנתה בעקבות המלחמה עולה ככל שרמת ההכנסה גבוהה יותר, מ־44% בקבוצת ההכנסה הנמוכה ביותר ל־52% בקבוצת ההכנסה הגבוהה ביותר. לצד זאת, שיעור המדווחים על עלייה בהכנסה גדל גם הוא עם רמת ההכנסה, ועומד על 20% בקבוצת ההכנסה הגבוהה ביותר, לעומת 12% בלבד בקבוצת ההכנסה הנמוכה. דפוס זה מעיד שבעלי הכנסות גבוהות נהנים מיציבות כלכלית גבוהה יותר, וחלקם אף הצליחו לשפר את מצבם הכלכלי במהלך התקופה, ואילו בעלי הכנסות נמוכות נפגעו פגיעה חמורה יותר בעקבות המלחמה.

עם זאת, חשוב להדגיש כי גם בקבוצת ההכנסה הגבוהה ביותר נרשמה החמרה ממשית במצב בסקר הנוכחי. בסקר ינואר 2026 עמד שיעור המדווחים על ירידה בהכנסה על 15% בלבד, ואילו בסקר הנוכחי עלה שיעור זה ל־26%, פער של 11 נקודות אחוז. לצד זאת, שיעור המדווחים על עלייה בהכנסה ירד מ־22% בינואר 2026 ל־20% בסקר הנוכחי. ממצאים אלו מראים כי אף שקבוצות השכר הגבוהות נהנות מיציבות כלכלית גבוהה יותר יחסית, המלחמה בכלל, ומבצע שאגת הארי בפרט, השפיעו השפעה ניכרת גם עליהן, ומעידים כי הפגיעה הכלכלית התרחבה מעבר לקבוצות הפגיעות ביותר.

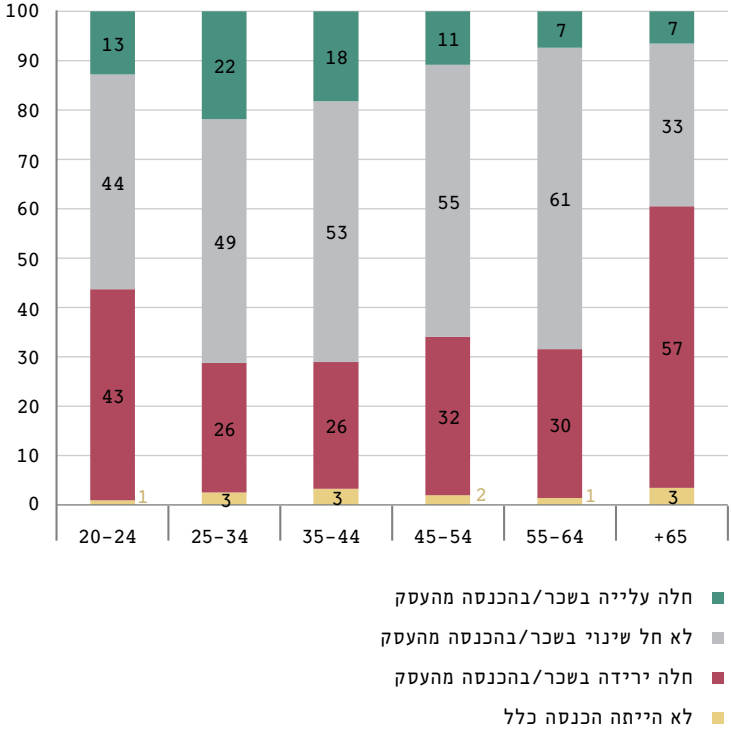
תרשים 17
השפעת המלחמה על שכר השכירים ועל ההכנסה מהעסק של העצמאים, לפי קבוצות הכנסה (ב־%)

בפילוח לפי גיל נראה כי הנפגעים העיקריים הם המבוגרים (65+) – 57% מהם מדווחים על ירידה בהכנסתם בשיעור ממוצע של 47%, ועוד 3% מדווחים כי לא הייתה להם הכנסה כלל. אחריהם קבוצת הצעירים ביותר (בני 20–24) – כ־44% מהם דיווחו כי אין להם הכנסה כלל או שחלה ירידה בהכנסתם, בהשוואה למצב טרום המלחמה, לעומת 29%–34% ביתר קבוצות הגיל. ממוצע הפגיעה בהכנסתם של מי שדיווח שהכנסתו האישית ירדה בגילי 20–24 עומד על 44%. ממצאים אלו מתיישבים עם הדיווחים בדבר פגיעה בהיקפי המשרה, גם שם בלטה לרעה קבוצת גיל זו (תרשים 18).

שיעור הפגיעה הגבוה יחסית בהכנסתם של הצעירים קשור, כאמור, לפגיעה העמוקה שחוו הצעירים הערבים, לפגיעה בעבודות זמניות ובענפי הבילוי, התיירות, התרבות והפנאי, וכן לשיעור המשרתים במילואים בגילים האלה ולהשלכות השירות גם על הכנסות בני ובנות הזוג.

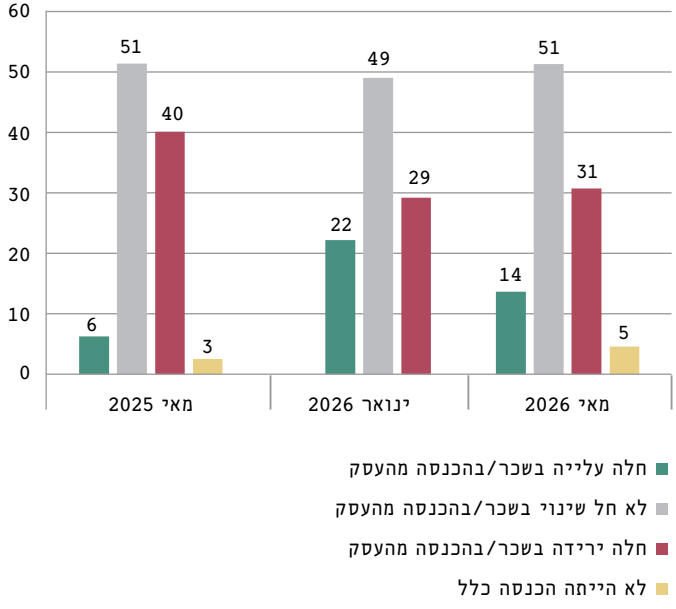
תרשים 18
השפעת המלחמה על שכר השכירים ועל ההכנסה מהעסק של העצמאים, לפי קבוצות גיל (ב־%)

בבחינה לפי מחוזות, כמחצית (51%) מהתושבים שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023 דיווחו כי הכנסתם האישית (משכר או מהעסק) נותרה ללא שינוי בהשוואה למצב שלפני מלחמת חרבות ברזל, וכ־31% דיווחו כי הכנסתם ירדה. שיעור הירידה הממוצע הוא 43%. נוסף על כך, עוד כ־5% דיווחו כי לא הייתה להם הכנסה כלל, וכ־14% ציינו כי הכנסתם האישית עלתה בהשוואה לרמתה לפני המלחמה (תרשים 19).

בהשוואה לסקר שנערך לפני שנה, במאי 2025, נרשם שיפור במצבם של התושבים שפונו, שהתבטא בירידה של כ־7 נקודות אחוז בשיעור המדווחים כי הכנסתם נפגעה בעקבות המלחמה (ירדה או לא הייתה כלל), לצד עלייה של כ־8 נקודות אחוז בשיעור המדווחים כי חלה עלייה בהכנסתם. עם זאת, בהשוואה לסקר ינואר 2026 נרשמה הידרדרות במצבם, עם גידול של 7 נקודות אחוז בשיעור המדווחים על פגיעה בהכנסתם וירידה של 8 נקודות אחוז בשיעור המדווחים על עלייה בהכנסה. ממצא זה מצביע על כך שלמבצע שאגת הארי היו השפעות ניכרות על אוכלוסיית התושבים שפונו. למרות מגמת השיפור ביחס לסקר שנערך לפני שנה, התמונה הכוללת מדאיגה: גם כעבור כשנתיים וחצי מאז תחילת המלחמה, יותר משליש מהתושבים שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023 ממשיכים לדווח על פגיעה בהכנסתם, ואף על העמקת הפגיעה בהם.

תרשים 19
השפעת המלחמה על שכר השכירים ועל ההכנסה מהעסק של העצמאים שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023, לפי סקרים (ב־%)

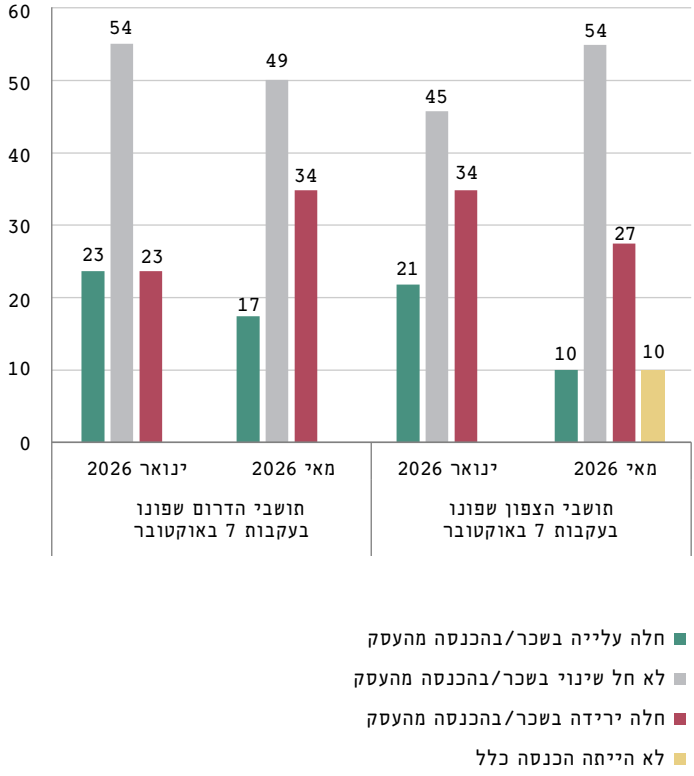

בהשוואה לסקר ינואר 2026, שנערך כחודשיים בלבד לפני מבצע שאגת הארי, נרשמה הידרדרות במצבם של תושבי הדרום והצפון שפונו עקב 7 באוקטובר 2023. בקרב תושבי הדרום שפונו עלה שיעור המדווחים על פגיעה בהכנסה האישית (ירידה בהכנסה או היעדר הכנסה כלל) מ־23% בסקר ינואר 2026 ל־34% בסקר מאי 2026. מגמה דומה נרשמה גם בקרב תושבי הצפון שפונו, ושיעור המדווחים על פגיעה בהכנסה עלה מ־34% ל־37% בתקופה זו. נוסף על כך, בולטת במיוחד העלייה בשיעור המדווחים כי לא הייתה להם הכנסה כלל, שעלה מ־0% בסקר הקודם ל־10% בסקר הנוכחי. ממצאים אלו מצביעים על החמרה במצבם הכלכלי של התושבים שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023, ועל כך שהפגיעה הכלכלית באוכלוסיות אלו נותרה משמעותית גם בחלוף כשנתיים וחצי מפרוץ המלחמה (תרשים 20).

מהשוואת הנתונים בין תושבי הדרום לתושבי הצפון שפונו בעקבות אירועי 7 באוקטובר 2023 עולה כי הפגיעה בהכנסה האישית חמורה יותר בקרב תושבי הצפון שפונו: 37% מהם דיווחו על פגיעה בהכנסתם, לעומת 34% בקרב תושבי הדרום שפונו. נוסף על כך, מתוך תושבי הצפון שפונו שדיווחו על פגיעה בהכנסה, 10% ציינו כי לא הייתה להם הכנסה כלל, ואילו בקרב תושבי הדרום שפונו לא דווח כלל על היעדר הכנסה מוחלט.

מצבם של תושבי הדרום שפונו בעקבות אירועי 7 באוקטובר 2023 דומה יחסית לזה של כלל המדגם. פער זה נובע, בין היתר, מכך שתושבי הדרום שבו לבתיהם כבר במהלך 2024, ואילו תושבי הצפון חזרו עד סוף מאי 2025. נוסף על כך, גם במהלך מבצע שאגת הארי התמודדו תושבי קו העימות בצפון עם הלחימה המתמשכת בלבנון. עם זאת, מכיוון שבקבוצת המשיבים שפונו היו מספר מצומצם יחסית של תצפיות, פערים אלו אינם מובהקים סטטיסטית ויש לפרשם בזהירות.

תרשים 20
השפעת המלחמה על שכר השכירים ועל ההכנסה מהעסק של העצמאים שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023, לפי סקרים (ב־%)

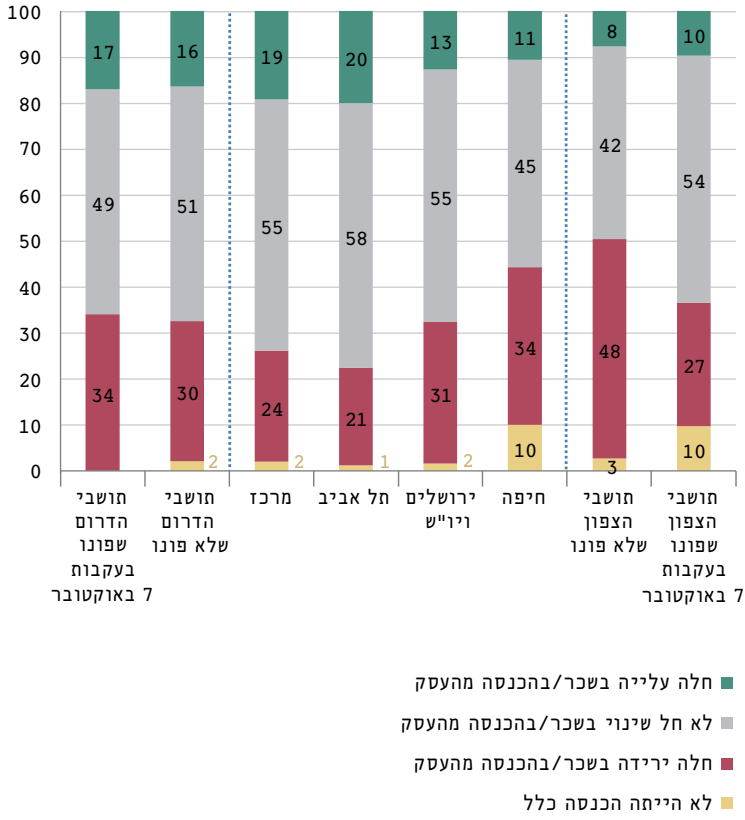
ממצא חמור אף יותר עולה מהניתוח לפי מחוזות: הן בקרב תושבי מחוז הצפון שלא פונו (51%), הן בקרב תושבי מחוז חיפה (44%), נרשמו שיעורי פגיעה בהכנסה הגבוהים אף מאלו שנרשמו בקרב תושבי הצפון שפונו ומאז כבר חזרו לבתיהם (37%). כמו כן, במחוז חיפה נרשם השיעור הגבוה ביותר של משיבים שדיווחו כי אין להם הכנסה כלל (10%) (תרשים 21).

התמונה המטרידה של מצבם התעסוקתי והפיננסי של תושבי הצפון (גם של מי שפונו וגם של מי שלא פונו), כפי שעולה מהסקר, מתיישבת עם ממצאי

המחקר שערך איתמר יקיר (יקיר, 2024). יקיר בחן את ההשפעה ארוכת הטווח של פינוי היישובים על ההכנסה והתעסוקה על בסיס מקרה הבוחן של מפוני גוש קטיף באוגוסט 2005, ומצא, בין היתר, שאוכלוסיית תושבי גבול הצפון פגיעה יותר בהשוואה לתושבי גבול הדרום, בשל מאפייניה הדמוגרפיים, ובמיוחד לנוכח השיעור הגבוה יחסית של האוכלוסיות שנמצא שהן פגיעות במיוחד במצב של פינוי יישובים – מבוגרים ועצמאים. המחקר כלל ניתוח של מאפייני תושבי גבול הצפון לפני המלחמה (שנת 2022), וממנו עלה כי שיעור העצמאים והמבוגרים באזור גבול הצפון היה גבוה בהשוואה לשיעורם בקרב תושבי עוטף עזה (ראו להלן נספחים 1 ו־2), ובמיוחד נמצא שיעור גבוה של מבוגרים בצפון העוסקים בענף החקלאות (ענף מבוסס מקום, שנפגע פגיעה דרמטית במלחמה) (נספח 3). עוד נמצא במחקר כי בהשוואה ליישובי העוטף, ביישובי גבול הצפון נמצא שיעור נמוך של בעלי השכלה אקדמית ושיעור גבוה יחסית של בעלי רמת שכר נמוכה (נספח 4).

יתרה מזו, מנתוני הלמ"ס לשנת 2022 עולה כי בצפון יש שיעור גבוה יותר של עצמאים (נספח 5) – קבוצה שנמצא שגם היא פגיעה יותר, הן לפי המחקר, הן לפי ממצאי המדגם הארצי של הסקר הנוכחי וקודמיו. השיעור הגבוה יחסית של עצמאים באזור הצפון מסביר את הפגיעה החריגה בתעסוקה ובפעילות העסקית של תושבי הצפון, ובמיוחד של התושבים שלא פונו בהחלטת ממשלה ולכן לא היו זכאים למענקי הסיוע שניתנו למפונים. בהקשר הזה יש לציין את הדוח שפרסמו חוקרי המכון הישראלי לדמוקרטיה במאי 2025 (בארי, קנת פורטל ופורת הירש, 2025), שהתריע על פגיעותם הגבוהה של העצמאים והמליץ להנהיג רשת ביטחון סוציאלית סדורה שתיתן גם להם (כמו לשכירים) מענה הולם בשעות משבר. יישום המלצה זו היה יכול למתן, ולו במעט, את עוצמת הפגיעה באזור הצפון ולבלום את כדור השלג הנוכחי, שלא נעצר גם יותר משנתיים אחרי פרוץ מלחמת חרבות ברזל.

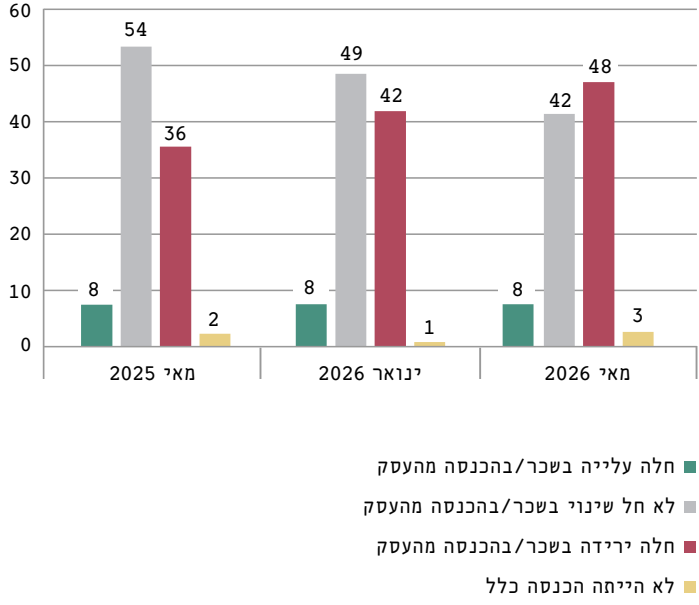
תרשים 21
השפעת המלחמה על שכר השכירים ועל ההכנסה מהעסק של העצמאים, לפי מחוז (ב־%)

בהשוואה לסקרים קודמים, ברוב המחוזות נרשמה העמקה של הפגיעה בהכנסה. הפגיעה הגדולה ביותר נרשמה, כאמור, במחוז חיפה, במחוז הצפון שלא פונה ובירושלים ויו״ש. במחוז הצפון שלא פונה נרשם גידול בשיעור המדווחים על פגיעה בהכנסה, מ־38% בסקר מאי 2025 ל־43% בסקר ינואר 2026 (כחודשיים לפני מבצע שאגת הארי) ועד 51% בסקר הנוכחי (מאי 2026), ללא שינוי בשיעור המדווחים כי הכנסתם גבוהה משהייתה לפני המלחמה.

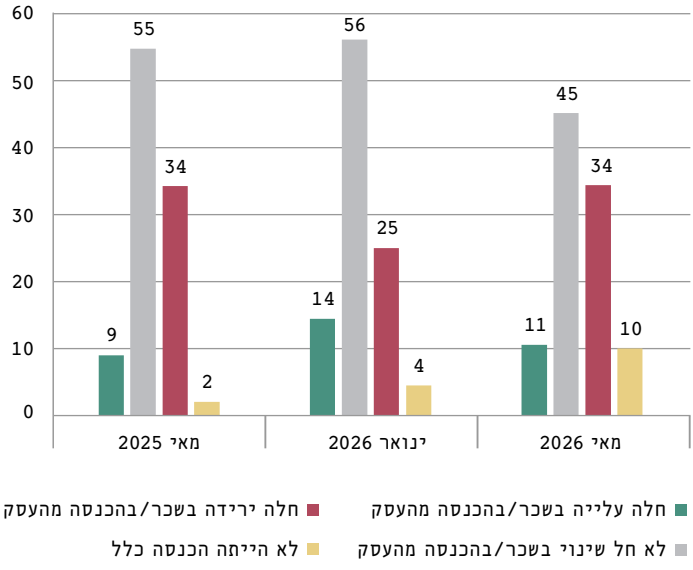
ממצא זה מדגיש את עומק הפגיעה הכלכלית בצפון, במיוחד בקרב תושבים שלא נכללו במעגל הסיוע הממשלתי (תרשים 22).

תרשים 22
השפעת המלחמה על שכר השכירים ועל ההכנסה מהעסק של העצמאים, תושבי מחוז צפון שלא פונו, לפי סקרים (ב־%)

במחוז חיפה נרשמה החמרה ממשית ביחס לסקרים הקודמים: שיעור המדווחים על פגיעה בהכנסה עומד על 44%, עלייה של 8 נקודות אחוז ביחס למאי 2025, ושל 15 נקודות אחוז ביחס לטרום מבצע שאגת הארי (ינואר 2026). ממצא מדאיג במיוחד הוא העלייה החדה בשיעור המדווחים כי לא הייתה להם הכנסה כלל – שהגיע בסקר זה ל־10%, ואילו בסקרים הקודמים לא עלה על 4%. ממצאים אלו מדגישים כי מחוז חיפה נפגע מאוד ממבצע שאגת הארי ומהלחימה המתמשכת בגבול לבנון.

תרשים 23
השפעת המלחמה על שכר השכירים ועל ההכנסה מהעסק של העצמאים, תושבי מחוז חיפה, לפי סקרים (ב־%)

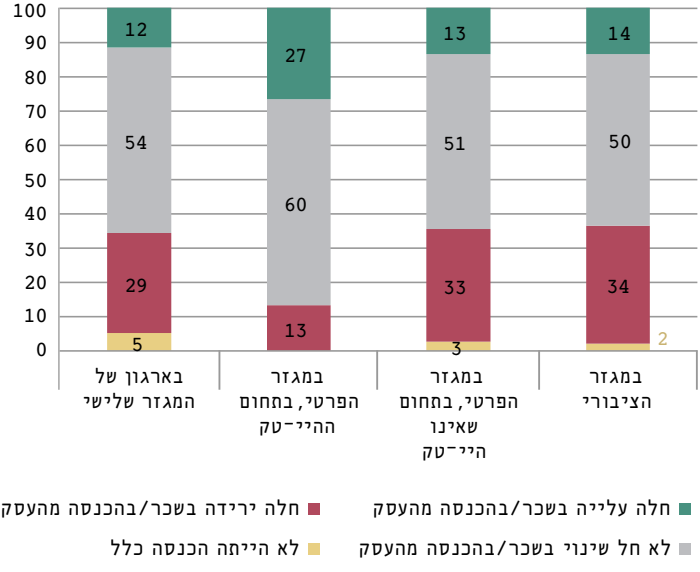
מעניין שבהשוואה לסקרים הקודמים נרשמה הידרדרות גם במצבם של תושבי מחוז ירושלים ויו"ש. בסקר מאי 2025 כ־24% דיווחו על פגיעה בהכנסתם, ובסקר ינואר 2026 ירד שיעור זה ל־17%, ובסקר הנוכחי (מאי 2026) הוא עלה ל־33%, שינוי מובהק ברווח סמך של 95%. לצד זאת, שיעור המדווחים כי הכנסתם לא השתנתה ירד מ־72% בינואר 2026 ל־55% בלבד בסקר הנוכחי. עם זאת, שיעור המדווחים על עלייה בהכנסה נותר יציב יחסית לאורך התקופה, 11%–13%.

בניתוח לפי מגזר תעסוקה נמצא כי שיעורי הפגיעה הגבוהים ביותר בהכנסה נרשמו בקרב עובדים במגזר הציבורי והמגזר הפרטי שאיננו היי־טק – בשניהם כ־36% דיווחו כי הכנסתם ירדה בעקבות המלחמה, לעומת כ־50% שדיווחו כי הכנסתם לא השתנתה וכ־14% שדיווחו על עלייה בהכנסה.

בקרב עובדים בארגוני המגזר השלישי נרשמה תמונה מעורבת: 34% דיווחו על פגיעה בהכנסתם, 54% דיווחו כי הכנסתם לא השתנתה ו־12% דיווחו על עלייה בהכנסה. ראוי לציין כי שיעור המדווחים כי אין להם הכנסה כלל היה הגבוה ביותר בקבוצה זו (5%).

בקרב עובדים בתחום ההיי־טק נרשמה פגיעה מתונה יותר – רק 13% דיווחו על ירידה בהכנסתם, לצד 60% שדיווחו כי הכנסתם לא השתנתה ו־27% שדיווחו על עלייה בהכנסה – השיעור הגבוה ביותר מבין כלל המגזרים. ממצא זה משקף את האיתנות היחסית של ענף ההיי־טק גם בתקופות חירום, ככל הנראה בזכות יציבות תעסוקתית גבוהה, אפשרות רחבה לעבודה מרחוק והמשך הביקוש לשירותי הענף (תרשים 24).

תרשים 24
השפעת המלחמה על שכר השכירים ועל ההכנסה מהעסק של העצמאים, לפי מגזר כלכלי (ב־%)

בפילוח לפי תחומי עיסוק נמצא שיעור גבוה במיוחד של מי שדיווחו כי אין להם הכנסה כלל או שחוו ירידה בהכנסתם האישית במקצועות הבילוי, התיירות, התרבות והפנאי (68%) ובמקצועות הבניין והחקלאות (54%) (תרשים 25). הפגיעה המדווחת בהכנסתם של העובדים במקצועות האלה מתיישבת עם הדיווחים על פגיעה בהכנסתם של הצעירים והערבים, וכן עם העובדה הידועה שענפים אלו ניצבים במוקד הפגיעה בפעילות העסקית בעקבות המלחמה המתמשכת, ושחלקם אף הושבתו בחלק ניכר מהזמן או לאורך כל התקופה.

לעומת זאת, השיעור הגבוה יחסית של המדווחים על פגיעה בהכנסתם האישית מעבודה במקצועות הטיפול (35%) מעלה סימני שאלה (תרשים 25). מדובר בתחומים שהיה אפשר לצפות שהביקוש להם יגדל בתקופת מלחמה, כדי לתת מענה לצרכים המתרחבים בשטח.

במקצועות הרפואה והפרה־רפואה נמצא שיעור נמוך יחסית של מדווחים על פגיעה בהכנסתם (24%). אף שמדובר בשיעור נמוך יחסית לענפים אחרים, הוא עדיין שיעור גבוה, ולכן מעורר שאלות, שכן בתקופות חירום המאופיינות בעומסים חריגים ובעלייה במספר הנפגעים אפשר לצפות לעלייה רחבה יותר בהיקף העבודה ובהכנסות בענפים אלו.

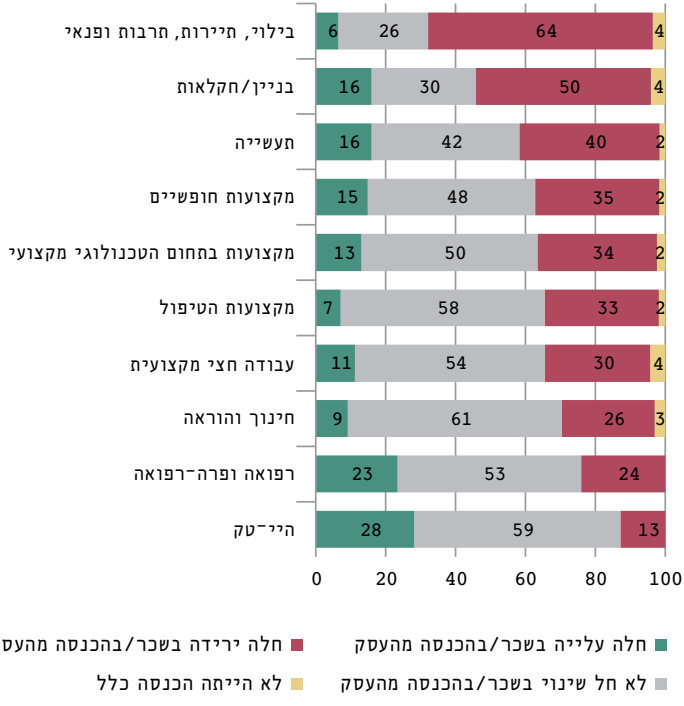
לעומת זאת, בתחום ההיי־טק נרשם השיעור הנמוך ביותר של מדווחים על פגיעה בהכנסתם (13%), והשיעור הגבוה ביותר של משיבים שדיווחו כי הכנסתם עלתה (28%). ממצא זה משקף את האיתנות היחסית שהפגין ענף ההיי־טק גם בתקופות חירום, ככל הנראה בזכות יציבות תעסוקתית גבוהה יותר, אפשרות רחבה לעבודה מרחוק ותלות נמוכה יחסית בפעילות הפיזית השוטפת של המשק.

כמו הממצאים הקודמים שעלו בסקר זה, גם כאן נרשמה בחלק מהענפים החמרה בשיעור המדווחים כי הכנסתם נפגעה בעקבות המלחמה. כך, בקרב העובדים במקצועות הבילוי, התיירות והפנאי עלה שיעור המדווחים על פגיעה בהכנסה מ־47% בסקר ינואר 2026 ל־68% בסקר האחרון. גם במקצועות החופשיים נרשמה החמרה – 37% דיווחו על פגיעה בהכנסתם, לעומת 28% בלבד בסקר ינואר 2026. כמו כן, גם בקרב מקצועות הרפואה

והפרה־רפואה נרשמה החמרה, ושיעור המדווחים על פגיעה בהכנסה עלה מ־14% בינואר 2026 ל־24% בסקר הזה.

עם זאת, במקצועות הבניין והחקלאות, במקצועות הטיפול ובמקצועות התעשייה לא נמצא שינוי משמעותי ביחס לסקר הקודם, ובמקצועות החינוך וההוראה אף נרשם שיפור מסוים – שיעור המדווחים כי הכנסתם נפגעה ירד מ־36% בסקר ינואר 2026 ל־29% בסקר הנוכחי.

תרשים 25
השפעת המלחמה על שכר השכירים ועל ההכנסה מהעסק של העצמאים, לפי תחומי עיסוק (ב־%)

בסקר הנוכחי הוספנו שאלה שבה התבקשו המשיבים לדרג את מידת הפגיעה בהכנסתם מעבודה בעקבות כמה אירועים שהתרחשו בשש השנים שחלפו (ממשבר הקורונה, דרך מלחמת חרבות ברזל ומבצע עם כלביא ועד מבצע שאגת הארי).[14] מידת הפגיעה הוצגה בסולם שבין 1 ל־10 – 1 מציין כלל לא ו־10 מציין פגיעה חמורה מאוד. בחלק הקודם של הסקר התבקשו המשיבים לציין באופן כללי אם הכנסתם עלתה, נותרה ללא שינוי, ירדה או שלא הייתה להם הכנסה כלל בהשוואה למצבם לפני 7 באוקטובר 2023, ואילו בחלק הזה הם התבקשו להעריך את עוצמת הפגיעה ביחס לעוצמתה בעקבות אירועי העבר. כך, בחלק זה נבחן שיעור המשיבים שדיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם, כלומר מי שדירגו את מידת הפגיעה בין 7 ל־10.

נמצא כי שיעור המדווחים על פגיעה חמורה בהכנסה היו דומים למדי בכל האירועים. שיעור הפגיעה הגבוה ביותר נרשם במשבר הקורונה (31%), ולאחר מכן במבצע שאגת הארי (30%). השפעת אירועי 7 באוקטובר 2023 ומלחמת חרבות ברזל הייתה נמוכה מעט יותר (28%), ובמבצע עם כלביא נרשם שיעור הפגיעה הנמוך ביותר (26%) (תרשים 26).

הממצא שמבצע שאגת הארי (מלחמת איראן השנייה) גרם לפגיעה החמורה ביותר בהכנסה, שיעור פגיעה גבוה אף יותר משיעור הפגיעה של מלחמת חרבות ברזל, נובע מכמה גורמים. ראשית, במהלך מלחמת חרבות ברזל חלק ניכר מהעובדים גויס לשירות מילואים ממושך, ועבור חלק מהמשרתים שירות המילואים הוביל ליציבות יחסית בהכנסה, ולעיתים אף לגידול בה. נוסף על כך, בעת המענה על הסקר חלק מהנפגעים בעקבות מלחמת חרבות ברזל כבר קיבלו פיצויים כספיים מהמדינה, מה שסייע בצמצום חלק מהפגיעה הכלכלית. כמו כן, אף שבמהלך מלחמת חרבות ברזל נרשמה פגיעה ממשית בפעילות הכלכלית, חלקים נרחבים בארץ, ובעיקר אזורים שמחוץ לקווי העימות, חזרו לפעילות עסקית ולשגרת עבודה כבר בשלבים מוקדמים

14 החל במגפת הקורונה, שהסגר הראשון במסגרתה החל ב־14.3.2020, דרך מלחמת חרבות ברזל, שפרצה בעקבות מתקפת חמאס ב־7 באוקטובר 2023, ועד שני המבצעים האחרונים מול איראן: עם כלביא (13.6.2025 עד 24.6.2025), ושאגת הארי (28.2.2026 עד הפסקת האש ב־8.4.2026). במועד כתיבת שורות אלו עדיין לא ברור אם הפסקת האש תוביל לסיומו של המבצע.

יחסית של המלחמה. כך, כבר בדצמבר 2023 ציין מנכ"ל שירות התעסוקה כי "המשק במצב הרבה יותר טוב מאשר בקורונה", וכי עובדים רבים שהוצאו לחל"ת כבר חזרו לעבוד (לוקש, כהן, כידון וליאור, 2023). הסבר נוסף עשוי להיות השחיקה הכלכלית המצטברת של הציבור העובד לאחר כשנתיים וחצי של משבר ביטחוני מתמשך. בתחילת מלחמת חרבות ברזל עוד עמדו לרשות חלק ממשקי הבית והעסקים חסכונות, יציבות תעסוקתית ויכולת ספיגה מסוימת. לעומת זאת, בעת מבצע שאגת הארי נקודת הפתיחה הכלכלית של רבים כבר הייתה חלשה ופגיעה יותר, לאחר תקופה ממושכת של שחיקה בהכנסות, בחסכונות וביכולת ההתמודדות הכלכלית. לכן, גם פגיעה נוספת בפעילות הכלכלית, אפילו שהייתה קצרה יותר, הייתה עשויה להוביל לפגיעה חמורה יותר בהכנסה ולהקשות יותר על יכולת ההתאוששות של הציבור.

זאת ועוד, במבצע שאגת הארי הוטלו למשך תקופה ממושכת יחסית (40 יום) מגבלות על כל המדינה, ולא רק על אזורי העימות הישירים. נוסף על כך, בעת עריכת הסקר עדיין לא נפתחה האפשרות להגיש בקשה לקבלת פיצויים לנפגעי המבצע, ולכן סביר כי המשיבים העריכו את הפגיעה הכלכלית בהם הערכה ישירה ומיידית, ללא ודאות בדבר היקף הסיוע שיקבלו בעתיד (לוי־ וינריב, 2026).[15]

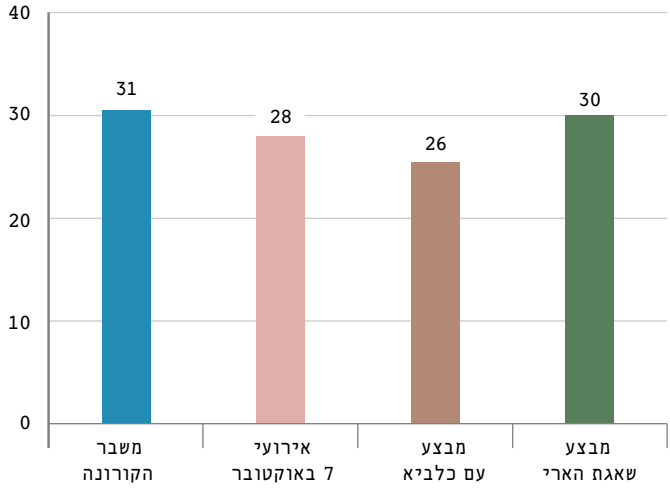
הסבר נוסף עשוי להיות קשור להטיית זמן: ייתכן שלמשיבים קל יותר להעריך בעוצמת הערכה גבוהה אירוע שהתרחש סמוך למועד הסקר, לעומת אירוע שהתרחש לפני כשנתיים. עם זאת, העובדה שרבים דיווחו שמשבר הקורונה הוא האירוע שפגע בהם יותר מכל האירועים, מחלישה במידה מסוימת את ההסבר הזה, שכן מדובר באירוע שהתרחש כמה שנים לפני הסקר.

יש לשער שהסיבה לדירוג הפגיעה הגבוה של משבר הקורונה היא שהמשבר הזה כלל תקופות ממושכות של סגרים שמנעו יציאה מהבית ופגעו פגיעה נרחבת בפעילות השגרתית של המשק. נוסף על כך, ייתכן כי משבר הקורונה תרם ליכולת ההסתגלות של המשק הישראלי למצבי חירום הכרוכים במגבלות על הגעה למקומות עבודה. לפיכך הגיוני שמגזרים שלפני הקורונה עבדו בעיקר ממקום העבודה, אבל יש להם אפשרות רחבה יחסית לעבודה

15 רשות המיסים בישראל, מתווה הסיוע לעסקים בעקבות "שאגת הארי" אושר סופית בכנסת, 4.5.2026.

מרחוק, נפגעו פגיעה חמורה בתקופת המגפה, אך במשברים המאוחרים יותר כבר ידעו כיצד להמשיך לפעול ונפגעו פחות. הסבר זה מקבל חיזוק גם מהממצאים המוצגים בתרשים 32, המעידים שבמגזרים שבהם היה אפשר לעבור לעבודה מרחוק יחסית בקלות, עוצמת הפגיעה באירועים המאוחרים הייתה נמוכה יותר בהשוואה למשבר הקורונה.

תרשים 26
שיעור המדווחים על פגיעה חמורה בהכנסתם, כלל האוכלוסייה (ב־%)

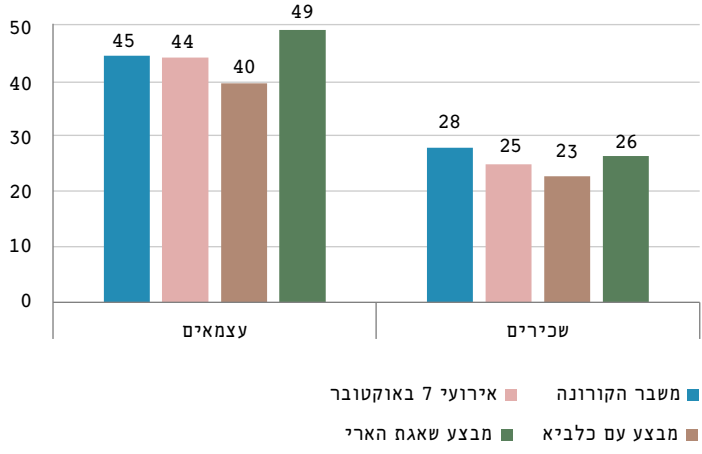

שיעור הפגיעה הגבוה ביותר בקרב העצמאים נרשם במבצע שאגת הארי – כ־49% מהם דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם (דירוג 7–10). משבר הקורונה ואירועי 7 באוקטובר 2023 ומלחמת חרבות ברזל הציגו רמות פגיעה דומות – כ־44% מהעצמאים דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסה. שיעור הפגיעה של מבצע עם כלביא היה הנמוך ביותר מבין האירועים שנבחנו – כ־40% מהעצמאים. עם זאת, גם שיעור זה גבוה מאוד וממחיש את הרגישות הגבוהה של עצמאים למצבי חירום ולזעזועים ביטחוניים וכלכליים.

השכירים, לעומת זאת, נפגעו יותר במשבר הקורונה – כ־28% דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם. שיעור זה גבוה משיעור הפגיעה בשכירים במלחמת חרבות ברזל ובמבצע שאגת הארי, שבהם כ־26% מהשכירים דיווחו על פגיעה חמורה.

לצד ההבדלים בין האירועים, הפער בין שכירים לעצמאים נשמר לאורך כלל התקופות, ונע סביב 15–20 נקודות אחוז. ממצאים אלו מדגישים כי עצמאים חשופים יותר לפגיעה בהכנסתם, אך גם שעוצמת הפגיעה מושפעת מאופי האירוע (תרשים 27).

תרשים 27
שיעור המדווחים על פגיעה חמורה בהכנסתם, שכירים ועצמאים (ב־%)

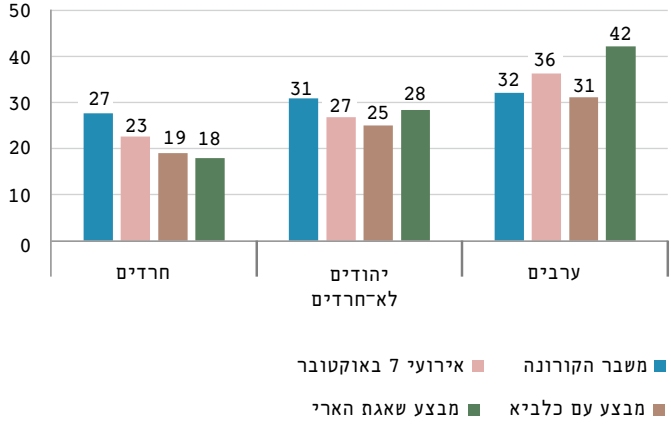

עוד נמצא כי ערבים נפגעו פגיעה חמורה יותר בכל האירועים – שיעור המדווחים על פגיעה חמורה בהכנסה נע בין 31% ל־42%. גם בקרב קבוצה זו נרשמה הפגיעה החמורה ביותר במבצע שאגת הארי – כ־42% דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם, ואחריו דורגו אירועי 7 באוקטובר 2023 ומלחמת חרבות ברזל – כ־36%, ואילו משבר הקורונה ומבצע עם כלביא "זכו" בשיעורי פגיעה נמוכים יותר אך דומים – כ־32%.

לעומת זאת, היהודים הלא־חרדים נפגעו במיוחד ממשבר הקורונה – כ־31% דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם. במלחמת חרבות ברזל ובמבצע שאגת הארי נרשמו שיעורי פגיעה דומים – כ־28%, ואילו במבצע עם כלביא נרשם שיעור הפגיעה הנמוך ביותר בקבוצה זו – 25%. להבדיל מרוב האירועים, שבהם ניכר הבדל של ממש בשיעורי הפגיעה בין ערבים ליהודים, במשבר הקורונה נרשמו שיעורי פגיעה זהים כמעט בקרב הערבים ובקרב היהודים הלא־חרדים.

בקרב החרדים נמצאו שיעורי הפגיעה הנמוכים ביותר בכל האירועים. כמו בקרב היהודים הלא־חרדים, גם בקרב החרדים משבר הקורונה היה האירוע החמור ביותר מבחינת הפגיעה בהכנסה (27%). לאחר מכן דורגו אירועי 7 באוקטובר 2023 ומלחמת חרבות ברזל (23%) ומבצע עם כלביא (19%), ואילו שיעור הפגיעה הנמוך ביותר בקבוצה זו היה של מבצע שאגת הארי – 18% בלבד שדיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם (תרשים 28).

תרשים 28
שיעור המדווחים על פגיעה חמורה בהכנסתם, לפי קבוצות אוכלוסייה (ב־%)

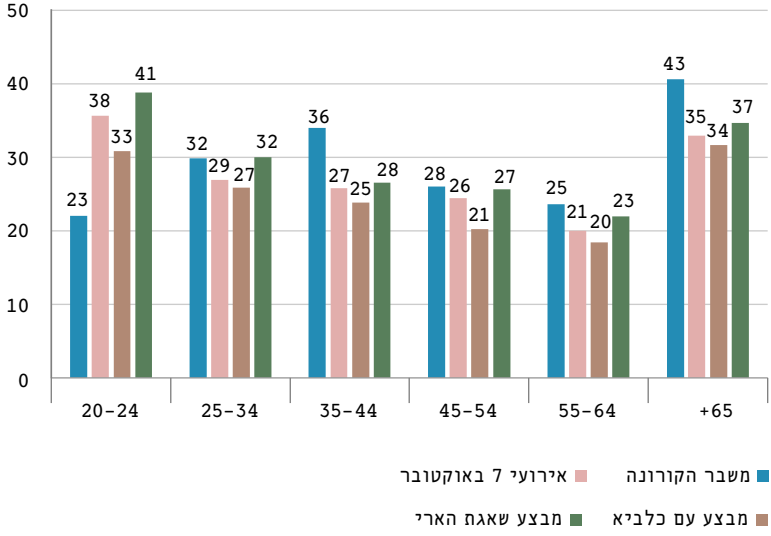
בניתוח לפי גיל עולה כי כל קבוצות הגיל מעל גיל 35 נפגעו במיוחד במשבר הקורונה – שיעור המדווחים על פגיעה חמורה בהכנסה הוא הגבוה ביותר, כ־32%. אחריו דורג מבצע שאגת הארי –28%, ולאחר מכן אירועי 7 באוקטובר 2023 ומלחמת חרבות ברזל – 26%, ולבסוף מבצע עם כלביא – 24% (תרשים 29).

שיעורי הפגיעה בקרב בני 20–24 ובני 65+ הם הגבוהים ביותר ברוב האירועים. הפגיעה החמורה ביותר בקבוצת הגיל 20–24 נרשמה במבצע שאגת הארי – 41% דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם, לעומת 38% במלחמת חרבות ברזל ו־33% במבצע עם כלביא, בעוד שבמשבר הקורונה נרשם שיעור פגיעה נמוך בהרבה בקבוצה זו (23%). ממצא זה מתיישב עם העובדה שחלק ניכר מבני קבוצת גיל זו טרם השתלבו בשוק העבודה בתקופת הקורונה, ורבים מהם היו אז בשירות צבאי או אף לפניו.

גם בקרב בני 65+ נרשמו שיעורי פגיעה גבוהים יחסית בכל האירועים, ובמיוחד במשבר הקורונה, שבו כ־43% מהם דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם, לעומת כ־37% במבצע שאגת הארי וכ־35% במלחמת חרבות ברזל ובמבצע עם כלביא. ייתכן כי ממצא זה משקף את הפגיעות הגבוהה יותר של עובדים מבוגרים בזעזועים כלכליים ואת רגישותם לשינויים בתעסוקה, במיוחד בתקופת הקורונה שבה אוכלוסייה זו גם הייתה חשופה יותר לסיכונים בריאותיים.

לעומת זאת, בני ובנות 55–64 הציגו בעקביות את שיעורי הפגיעה הנמוכים ביותר, בין 20% ל־25%, ייתכן שהסיבה לכך היא יציבות תעסוקתית גבוהה יותר וותק רב בשוק העבודה. בקרב בני 45–54 נרשמו שיעורי פגיעה מתונים יחסית ודומים בין האירועים, בין 21% ל־28%. בקרב בני 35–44 נרשמה הפגיעה הגבוהה ביותר במשבר הקורונה – כ־36% דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם, לעומת כ־27%–28% בכל שאר האירועים. הסיבה לכך היא כנראה שבני ובנות קבוצת הגיל הזאת היו אז בשיא הקריירה שלהם ועבדו בשיעורים גבוהים יחסית בענפים שנפגעו במיוחד בתקופה זו. גם בני 25–34 נפגעו בשיעורי פגיעה דומים למדי בכל האירועים, בין 27% ל־32%. שיעורי הפגיעה הגבוהים ביותר בקבוצה זו היו במשבר הקורונה ובמבצע שאגת הארי (32%).

תרשים 29
שיעור המדווחים על פגיעה חמורה בהכנסתם, לפי קבוצות גיל (ב־%)

מהנתונים עולה כי שיעורי הפגיעה בהכנסה יורדים ככל שרמת ההכנסה עולה. יש לציין כי רמות ההכנסה מציינות את ההכנסה ברוטו של משק הבית בחודש ממוצע ערב 7 באוקטובר 2023, כלומר את ההכנסה הכוללת של כל המפרנסים בבית. משיבים שהכנסת משק הבית שלהם ערב 7 באוקטובר 2023 הייתה עד שכר המינימום (6,445 ש"ח) נפגעו פגיעה קשה יותר בכל האירועים, ושיעורי הפגיעה הגבוהים ביותר בהם היו במבצע שאגת הארי (המלחמה השנייה מול איראן) – כ־44% מהם דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם, לעומת כ־36% במבצע עם כלביא ובמלחמת חרבות ברזל וכ־34% במשבר הקורונה.

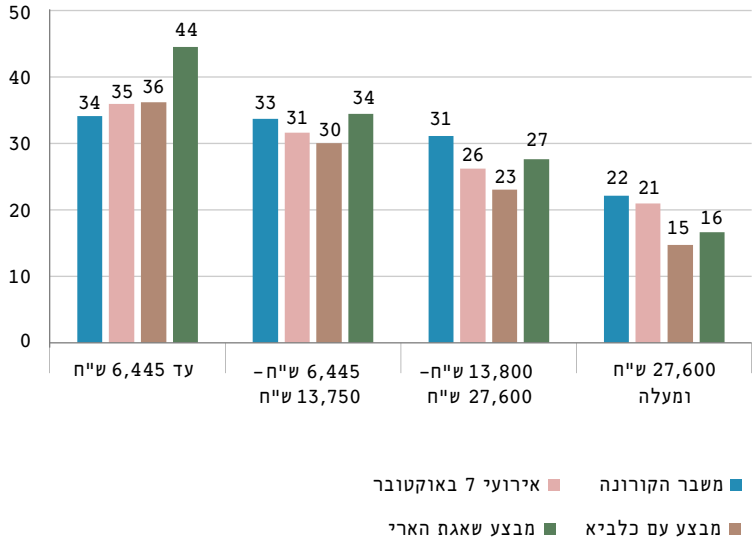
גם בקרב מי שערב 7 באוקטובר 2023 השתכרו עד השכר הממוצע (6,445–13,750 ש"ח) נרשמו שיעורי פגיעה גבוהים יחסית, בין 30% ל־34%, והפגיעה החמורה ביותר נרשמה במבצע שאגת הארי (34%). בקרב מי שערב 7

באוקטובר 2023 הכנסת משק הבית שלהם הייתה 13,750–27,600 ש"ח נרשמו שיעורי פגיעה נמוכים יותר, בין 23% ל־31%, והפגיעה החמורה ביותר בקבוצה זו הייתה במשבר הקורונה (31%).

לעומת זאת, משקי בית בעלי הכנסה הגבוהה מ־27,600 ש"ח ערב 7 באוקטובר 2023 הציגו בעקביות את שיעורי הפגיעה הנמוכים ביותר, בין 15% ל־22%. גם קבוצה זו נפגעה יותר ממשבר הקורונה (22%).

ממצאים אלו משתלבים עם הממצאים שעלו בפילוח לפי גיל. כאמור, שיעור הצעירים בגילי 20–24 שדיווחו על פגיעה חמורה במשבר הקורונה היה נמוך יחסית (23%), לעומת שיעורי פגיעה חריגים במבצע שאגת הארי (41%). ההסבר לחלק מהפערים שנמצאו בין האירועים הוא שבקבוצות ההכנסה הנמוכות יש שיעור גבוה של צעירים. נוסף על כך, בעלי הכנסות נמוכות מועסקים במשרות ובענפים המאופיינים בחוסר יציבות ובתלות גבוהה בפעילות השוטפת של המשק, ולכן נפגעים יותר בתקופות של לחימה והגבלות. לעומת זאת, בקרב בעלי הכנסה מעל השכר הממוצע נפגעו יותר ממשבר הקורונה. ייתכן כי חלק ניכר מקבוצות אלו היה בתקופת הקורונה בשלבים מוקדמים יחסית בקריירה, ולכן הושפע יותר מהאטה בהתקדמות המקצועית ומהשיבושים בשוק העבודה, ואילו בתקופות הלחימה, המאוחרות יותר, הם כבר נהנו מיציבות תעסוקתית גבוהה יותר ועבדו במקצועות שנפגעו פחות מהמצב הביטחוני (תרשים 30).

תרשים 30
שיעור המדווחים על פגיעה חמורה בהכנסתם, לפי קבוצות הכנסה (ב־%)

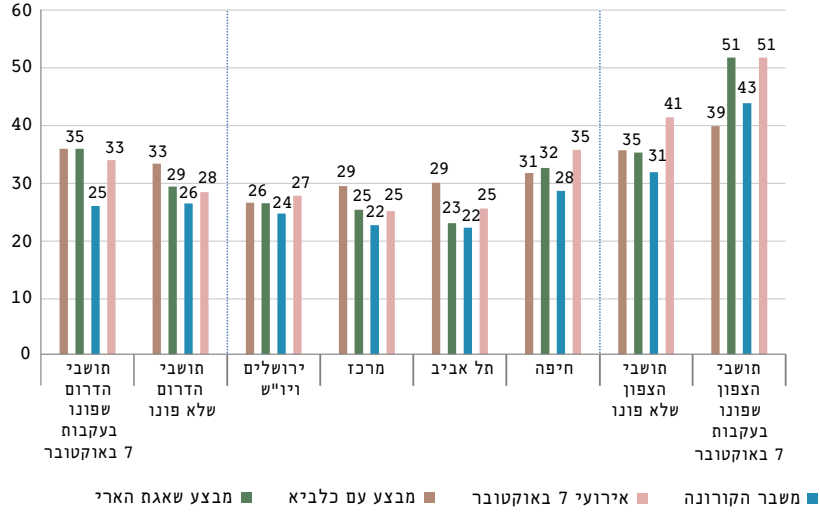
מהנתונים עולה כי במחוזות הצפוניים, אירועי המלחמה, ובעיקר מבצע שאגת הארי ולאחריו מלחמת חרבות ברזל, הם האירועים שפגעו את הפגיעה החמורה ביותר בהכנסה. לעומת זאת, במחוזות מרוחקים מקווי העימות, משבר הקורונה הוא האירוע שפגע במידה רבה ביותר בהכנסה.

שיעורי הפגיעה הגבוהים ביותר נרשמו בקרב תושבי הצפון שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023, וכ־51% מהם דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם, הן במלחמת חרבות ברזל והן במבצע שאגת הארי. גם בקרב תושבי מחוז הצפון שלא פונו נרשמו שיעורי פגיעה גבוהים במיוחד במבצע שאגת הארי, וכ־41% מהם דיווחו על פגיעה חמורה בהכנסתם, לעומת כ־35% במשבר הקורונה ובמלחמת חרבות ברזל, וכ־31% בלבד במבצע עם כלביא. ממצאים אלו משתלבים עם הממצאים הקודמים שעלו בסקר, שהצביעו על ירידה ניכרת במיוחד בהכנסה בצפון בהשוואה למצב שלפני המבצע (מסקר ינואר 2026).

גם במחוז חיפה נרשמו שיעורי פגיעה גבוהים יחסית, ושיעור המדווחים על פגיעה חמורה הגבוה ביותר הוא במבצע שאגת הארי (35%), לעומת כ־32% במשבר הקורונה ובמלחמת חרבות ברזל. גם במחוז ירושלים ויו"ש שיעור המדווחים על פגיעה חמורה היה גבוה ביותר במבצע שאגת הארי, אף שהפערים בין האירועים אינם גדולים מאוד. לעומת זאת, ברוב המחוזות האחרים, ובמיוחד במחוזות תל אביב, המרכז ודרום שלא פונו, משבר הקורונה הוא האירוע שפגע במידה הרבה ביותר בהכנסה.

מעניין לראות כי בקרב תושבי הדרום שפונו עקב 7 באוקטובר 2023, שיעורים זהים של משיבים דיווחו שהפגיעה החמורה ביותר בהכנסתם נגרמה בשל משבר הקורונה ובשל מלחמת חרבות ברזל. ייתכן שהסיבה לכך היא שבתקופת המלחמה קיבלו התושבים שפונו תמיכה כלכלית מצד המדינה, שריככה במידה מסוימת את הפגיעה הכלכלית, ואילו במשבר הקורונה מנגנוני התמיכה היו מצומצמים יותר (תרשים 31).

תרשים 31
שיעור המדווחים על פגיעה חמורה בהכנסתם, לפי מחוזות (ב־%)

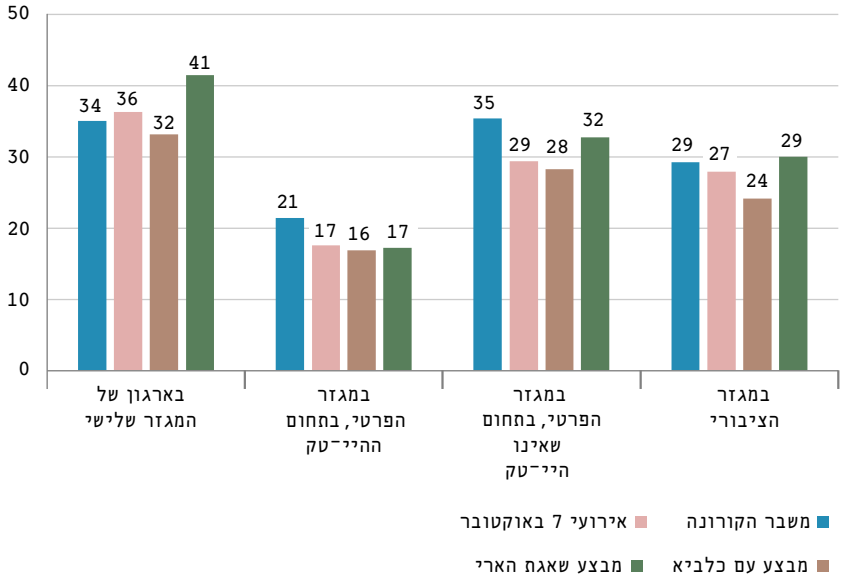

שיעורי הפגיעה בהכנסה היו הגבוהים ביותר בקרב מי שעבדו בארגון של המגזר השלישי. במבצע שאגת הארי דיווחו כ־41% על פגיעה חמורה בהכנסתם, לעומת כ־36% במלחמת חרבות ברזל, כ־34% במשבר הקורונה וכ־32% במבצע עם כלביא. גם בקרב עובדים במגזר הפרטי שאיננו הייי־טק נרשמו שיעורי פגיעה גבוהים יחסית, בין כ־28% במבצע עם כלביא ל־35% במשבר הקורונה.

בקרב העובדים במגזר הציבורי נרשמו שיעורי פגיעה מתונים יחסית, בין כ־24% ל־29%, ושיעורי הפגיעה במשבר הקורונה ובמבצע שאגת הארי היו דומים (29%). לעומת זאת, עובדים בתחום ההייי־טק הציגו בעקביות את שיעורי הפגיעה הנמוכים ביותר, בין כ־16% במבצע שאגת הארי ל־21% במשבר הקורונה.

ממצאים אלו מצביעים על כך שעובדים בתחום ההייי־טק נהנים לרוב מיציבות תעסוקתית גבוהה יותר, מאפשרות לעבודה מרחוק ומתלות נמוכה יחסית בפעילות הפיזית השוטפת של המשק. לעומת זאת, עובדים במגזר השלישי ובחלקים מהמגזר הפרטי תלויים יותר בפעילות שוטפת, בנוכחות פיזית בעבודה ובמקורות מימון הרגישים לזעזועים כלכליים וביטחוניים, ולכן נפגעים יותר בתקופות חירום (תרשים 32).

תרשים 32
שיעור המדווחים על פגיעה חמורה בהכנסתם, לפי מגזר כלכלי (ב־%)

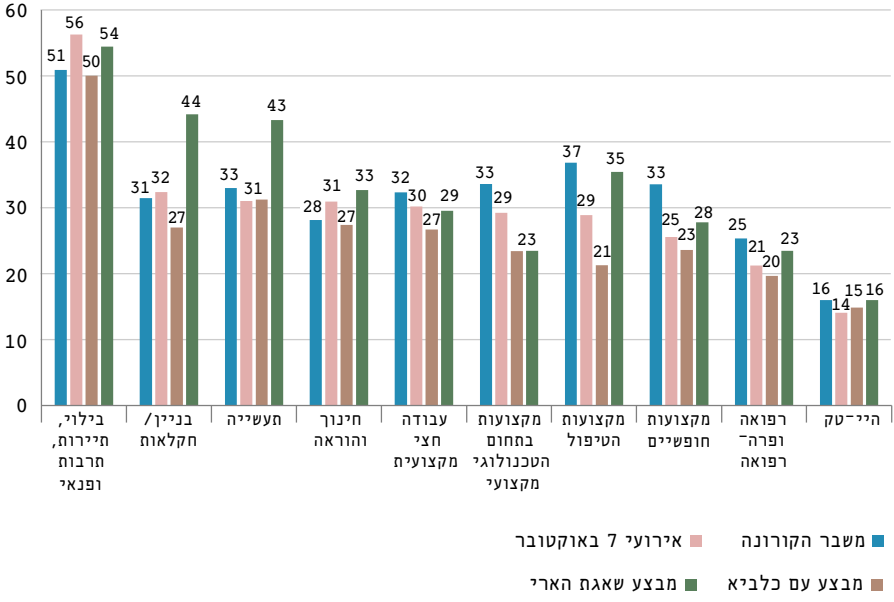

עוד עולה מהסקר כי שיעורי הפגיעה הגבוהים ביותר נרשמו בקרב עובדים במקצועות התיירות, הבילוי והפנאי – בכלל האירועים דיווחו מחצית מהעובדים לערך בקבוצה זו על פגיעה חמורה בהכנסתם. הפגיעה הגבוהה ביותר נרשמה במלחמת חרבות ברזל (56%), לעומת 54% במבצע שאגת הארי, כ־51% במשבר הקורונה וכ־50% במבצע עם כלביא.

במקצועות הבניין והחקלאות נמצא שיעור פגיעה גבוה במיוחד במבצע שאגת הארי (44%), לעומת כ־27%–32% בשאר האירועים. ייתכן כי ממצא זה קשור לכך ששיעור גבוה יחסית מהמועסקים בענפים אלו הם ערבים, שכפי שהוצג קודם לכן, דיווחו בעקביות על שיעורי פגיעה גבוהים יותר בכל האירועים. גם בתעשייה נרשמה הפגיעה הגבוהה ביותר במבצע שאגת הארי (43%), לעומת כ־31%–33% בכל שאר האירועים.

במקצועות החינוך וההוראה ובמקצועות בתחום החצי מקצועי נרשמו שיעורי פגיעה מעט מתונים יותר, 27%–33%. במקצועות הטיפול בלטו שיעורי פגיעה גבוהים יחסית במשבר הקורונה (37%) ובמבצע שאגת הארי (35%). מנגד, מקצועות הרפואה והרוקחות ומקצועות ההיי־טק הציגו בעקביות את שיעורי הפגיעה הנמוכים ביותר. במקצועות הרפואה והרוקחות נעו שיעורי הפגיעה בין 20% ל־25% (תרשים 33).

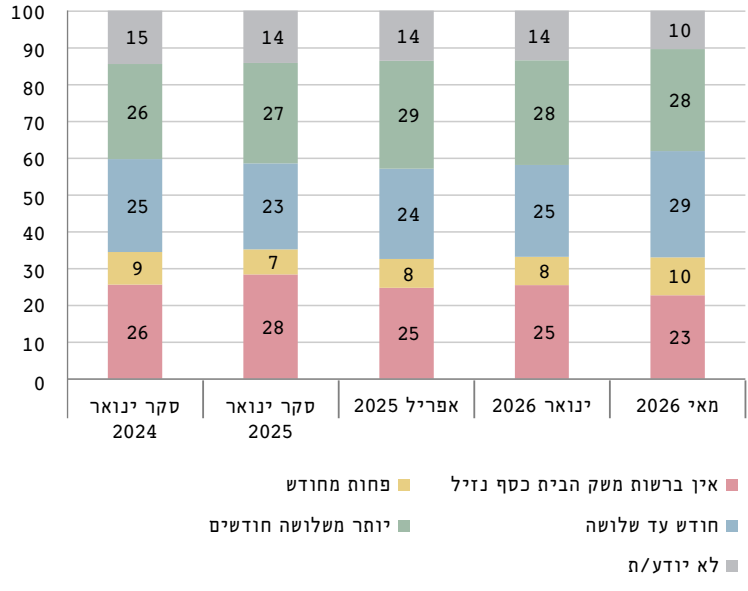
תרשים 33
שיעור המדווחים על פגיעה חמורה בהכנסתם, לפי תחומי עיסוק (ב־%)

2.4. נזילות כספית של משקי הבית

כשנתיים וחצי מפרוץ מלחמת חרבות ברזל כ־57% מהמשיבים מעריכים שהכסף הנזיל של משק הבית שלהם יספיק ליותר מחודש; מהם, כ־28% מעריכים כי הכסף הנזיל שברשות משק הבית שלהם יספיק ליותר משלושה חודשים, ו־29% נוספים מעריכים שיספיק לחודש עד שלושה חודשים. עם זאת, יש לשים לב שכמעט רבע מהמשיבים לסקר מעריכים כי למשק הבית שלהם אין כסף נזיל כלל, וכ־10% נוספים מעריכים כי הכסף שברשות משק הבית שלהם יספיק לפחות מחודש (תרשים 34).

תרשים 34
משך הזמן שהכסף הנזיל צפוי להספיק למשק הבית, לפי סקרים (ב־%)

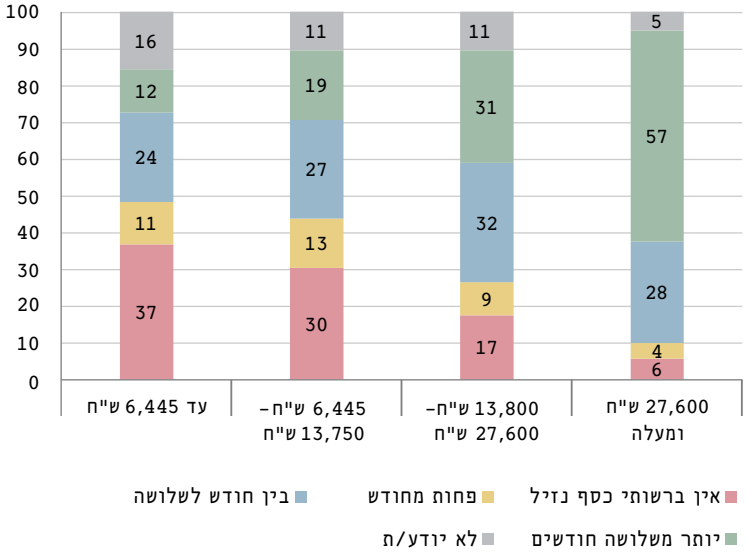
הערכת המשיבים בדבר משך הזמן שהכסף הנזיל של משקי הבית שלהם יספיק לו נותרה יציבה למדי לאורך כל התקופה, מפרוץ המלחמה, ללא הבדלים מובהקים בין הסקרים. כמו כן, השוואה בין רמות הנזילות של משקי בית של משיבים שכירים לרמות של משקי בית של עצמאים לא העלתה הבדלים גדולים.

בחינת רמת הנזילות לפי רמות הכנסה מציגה קשר ברור בין מצב נזילות טוב לבין רמות הכנסה גבוהות, כפי שהיו לפני תחילת המלחמה. בקרב בעלי ההכנסה הנמוכה ביותר, עד 6,445 ש"ח, שיעור גבוה מדווח על מצוקת נזילות – ל־37% אין כלל כסף נזיל, ועוד כ־11% מדווחים שהכסף הנזיל של משק הבית שלהם יספיק לפחות מחודש. רק 12% מבעלי ההכנסה הנמוכה מדווחים כי יש ברשותם כסף נזיל ליותר משלושה חודשים (תרשים 35).

עם העלייה ברמת ההכנסה ניכרת ירידה עקבית בשיעור המדווחים על נזילות נמוכה. כך, בקרב בעלי ההכנסה הגבוהה ביותר, מעל 27,600 ש"ח, רק 6% מדווחים כי אין ברשותם כסף נזיל, ואילו 57% מציינים כי יש ברשותם כסף נזיל שיספיק ליותר משלושה חודשים (תרשים 35).

בהשוואה לסקר ינואר 2026 נרשם שיפור מסוים בחלק מהקבוצות. כך, בקרב קבוצת השכר הנמוכה ביותר ירד שיעור המדווחים כי אין ברשותם כלל כסף נזיל או כי ברשותם כסף שיספיק לפחות מחודש מ־56% בסקר ינואר 2026 ל־48% בסקר הנוכחי. גם בקרב קבוצת השכר הגבוהה ביותר ירד שיעור המדווחים על רמת נזילות נמוכה, מ־14% ל־10%.

תרשים 35
משך הזמן שהכסף הנזיל צפוי להספיק למשק הבית,
לפי קבוצות הכנסה (ב־%)

כמו כן, נמצא כי שיעורים גבוהים במיוחד בקרב הערבים (41%) מדווחים כי אין למשק הבית שלהם כסף נזיל כלל, לעומת 18% בלבד בקרב היהודים. נוסף על כך, שיעור גבוה יחסית מקרב המשיבים הערבים (18%) והחרדים (16%) העריכו כי הכסף הנזיל שלהם צפוי להספיק לפחות מחודש, לעומת 7% בלבד בקרב היהודים שאינם חרדים (תרשים 36). **נתונים אלו מציגים תמונה מדאיגה במיוחד של מצב הנזילות של משקי הבית בקרב האוכלוסייה הערבית העובדת.**

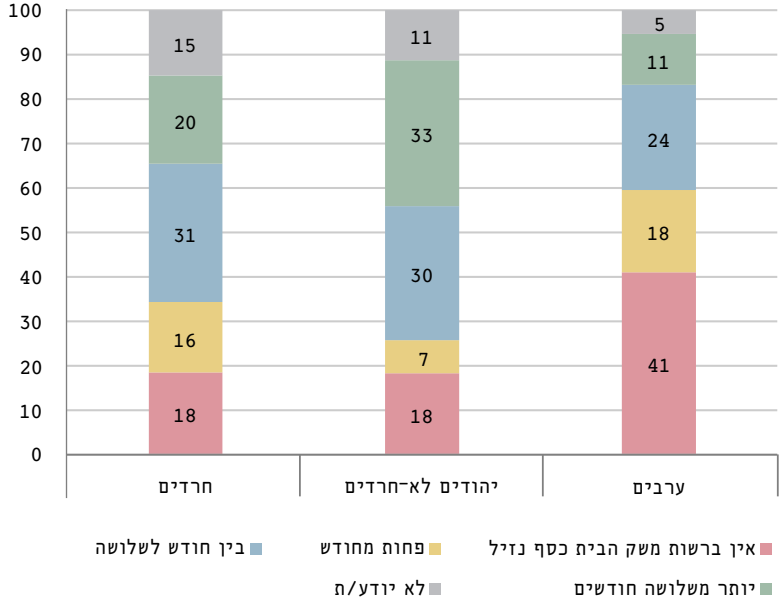
לעומת האוכלוסייה היהודית, באוכלוסייה הערבית נרשמה החמרה מתמשכת במצב הנזילות של משקי הבית. כך, שיעור הערבים הסבורים כי הכסף הנזיל שברשות משק הבית שלהם יספיק לפחות מחודש אחד עלה מ־5% בסקר ינואר 2025, ל־10% בסקר אפריל 2025, ל־15% בסקר ינואר 2026 ועד 18% בסקר הנוכחי. בו בזמן נרשם גם גידול בשיעור המדווחים הערבים כי אין ברשותם כלל כסף נזיל, מ־35% בסקר אפריל 2025 ל־38% בסקר ינואר 2026

ועד 41% בסקר הנוכחי. ממצאים אלו מצביעים על החמרה ברורה ומתמשכת במצבם הכלכלי של משקי הבית הערביים לאורך המלחמה.

חשוב לציין כי לצד זאת חלה ירידה של ממש בשיעור המשיבים הערבים שציינו כי אינם יודעים להשיב לשאלה זו, מ־29% בסקר ינואר 2025 ל־12% בסקר ינואר 2026 ול־5% בלבד בסקר הנוכחי. (תרשים 36).

כתמונת מראה, שיעור המעריכים כי הכסף הנזיל שברשות משק הבית שלהם יספיק ליותר משלושה חודשים גבוה יחסית בקרב יהודים לא־חרדים (33%), לעומת 20% בקרב החרדים ורק 11% בקרב הערבים.

תרשים 36
משך הזמן שהכסף הנזיל צפוי להספיק למשק הבית, לפי קבוצות אוכלוסייה (ב־%)

מהסקר עולה כי מצב הנזילות של תושבי הדרום שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023 כשנתיים וחצי לאחר האירועים דומה לכלל המדגם. כ־56% מהם מעריכים כי הכסף הנזיל של משק הבית שלהם יספיק ליותר מחודש, דומה לכלל המדגם, ו־31% מהם מעריכים כי הכסף הנזיל יספיק ליותר משלושה חודשים, לעומת 28% בכלל המדגם. שיעור המדווחים כי אין ברשותם כסף נזיל כלל, או כי כספם יספיק עד חודש, עומד על כ־34%, שיעור דומה לזה שנרשם בכלל המדגם (תרשים 37).

לעומת זאת, מצב הנזילות של תושבי הצפון שפונו בעקבות אירועי 7 באוקטובר טוב פחות – שליש מהם (33%) מדווחים כי אין ברשותם כסף נזיל כלל, לעומת 22% מתושבי הדרום שפונו. נוסף על כך, רק 22% מתושבי הצפון שפונו וכבר חזרו לבתיהם בצפון מעריכים כי כספם יספיק ליותר משלושה חודשים, לעומת 31% מתושבי הדרום שפונו.

שיעור המשיבים שלא ידעו להעריך את מידת הנזילות הכספית שלהם גבוה בקרב תושבי הצפון שפונו (כ־16%) בהשוואה לכלל המדגם ולתושבי הדרום שפונו (כ־10%). מכאן שלאחר ניכוי המשיבים שלא ידעו להשיב מצבם של תושבי הצפון שפונו חמור אף יותר (תרשים 37).

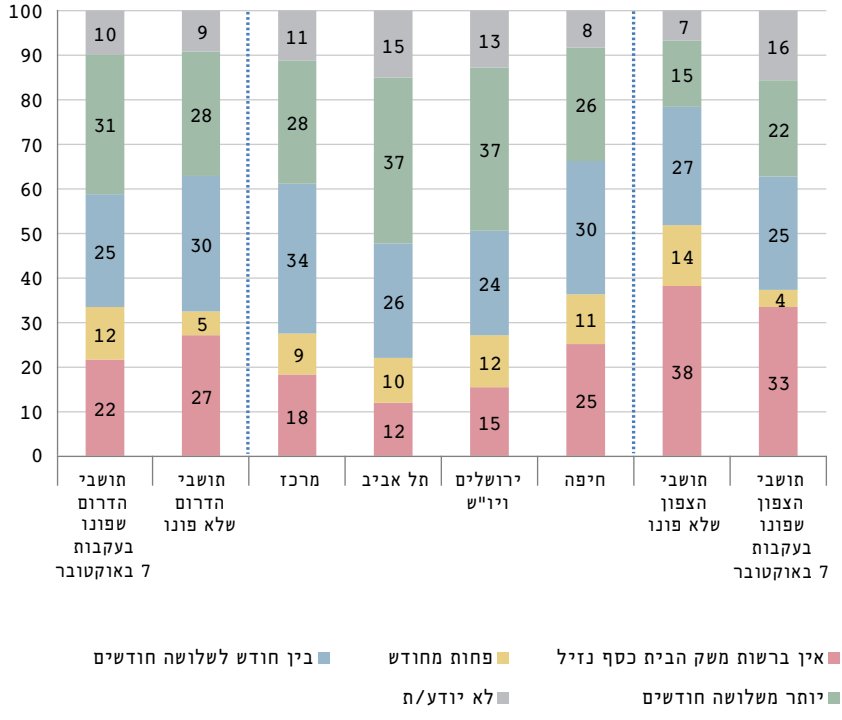
ממצאים אלו מראים כי למרות הפגיעה התעסוקתית והכלכלית בתושבי הדרום שפונו, מצב הנזילות שלהם אינו רע יותר, ובמובנים מסוימים הוא אף טוב יותר, ממצבה של כלל האוכלוסייה. ממצא זה עשוי להעיד כי מנגנוני התמיכה והסיוע שניתנו לתושבי הדרום שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר היו אפקטיביים יחסית וסייעו להם להתמודד עם ההשלכות הכלכליות של הפינוי והמלחמה ולמתן חלק מהפגיעה הכלכלית. לעומת זאת, תושבי הצפון שפונו מציגים מצב נזילות טוב פחות, אף על פי שבסקר שנערך לפני מבצע שאגת הארי (ינואר 2026) היה מצבם דומה לזה של כלל המדגם. ממצא זה מצביע על כך שמבצע שאגת הארי והלחימה המתמשכת בגבול לבנון פגעו במצב הנזילות של תושבי הצפון שפונו, במיוחד לנוכח העובדה שבעת עריכת הסקר האחרון רבים מהם טרם קיבלו סיוע או פיצוי כלכלי משמעותי.

רמת הנזילות הנמוכה ביותר נרשמה בקרב תושבי מחוז הצפון שלא פונו: 38% מהם מעריכים כי אין ברשות משק הבית שלהם כסף נזיל כלל, וכ־14% נוספים מעריכים כי הכסף הנזיל יספיק לפחות מחודש בלבד. גם במחוז חיפה ובמחוז דרום שלא פונו נרשמה רמת נזילות נמוכה יחסית: 36% מתושבי חיפה ו־32% מתושבי הדרום דיווחו כי אין ברשותם כסף נזיל כלל או שכספם יספיק לפחות מחודש, לעומת 27% בלבד במחוזות תל אביב, מרכז וירושלים ויו"ש (תרשים 37).

בהשוואה לסקר ינואר 2026, ברוב המחוזות לא ניכרו שינויים מובהקים במדדי הנזילות. עם זאת, במחוז הצפון שלא פונה נרשמה החמרה ניכרת במצב הנזילות – בסקר ינואר 2026 דיווחו 46% כי אין ברשותם כסף נזיל כלל או שהכסף שברשותם יספיק לעד חודש בלבד, ואילו בסקר הנוכחי (מאי 2026) שיעור זה עלה ל־52%. ממצא זה משתלב עם יתר הממצאים שעלו בסקר, שהצביעו על החמרה במצבם הכלכלי של תושבי הצפון בעקבות מבצע שאגת הארי והלחימה המתמשכת בגבול לבנון.

ממצאים אלו מדגישים כי הסיוע הכלכלי שניתן לתושבים שפונו עקב אירועי 7 באוקטובר 2023 סייע בריכוך עוצמת הפגיעה שחוו. לעומת זאת, תושבי הצפון, ובמידה פחותה גם תושבי חיפה, שלא פונו ולכן לא היו זכאים לסיוע הממשלתי, נפגעו הרבה יותר, ועד מאי 2026 לכל הפחות נותרו ללא מענה מספק. **מצב זה מחייב בחינה מחודשת של מדיניות הסיוע בשעת חירום, וגיבוש מדיניות שתתבסס לא רק על קרבה גאוגרפית לגבול או על סטטוס פורמלי של פינוי, אלא בראש ובראשונה על מידת הפגיעה בפועל.**

תרשים 37
משך הזמן שהכסף הנזיל צפוי להספיק למשך הבית,
לפי מחוז (ב־%)

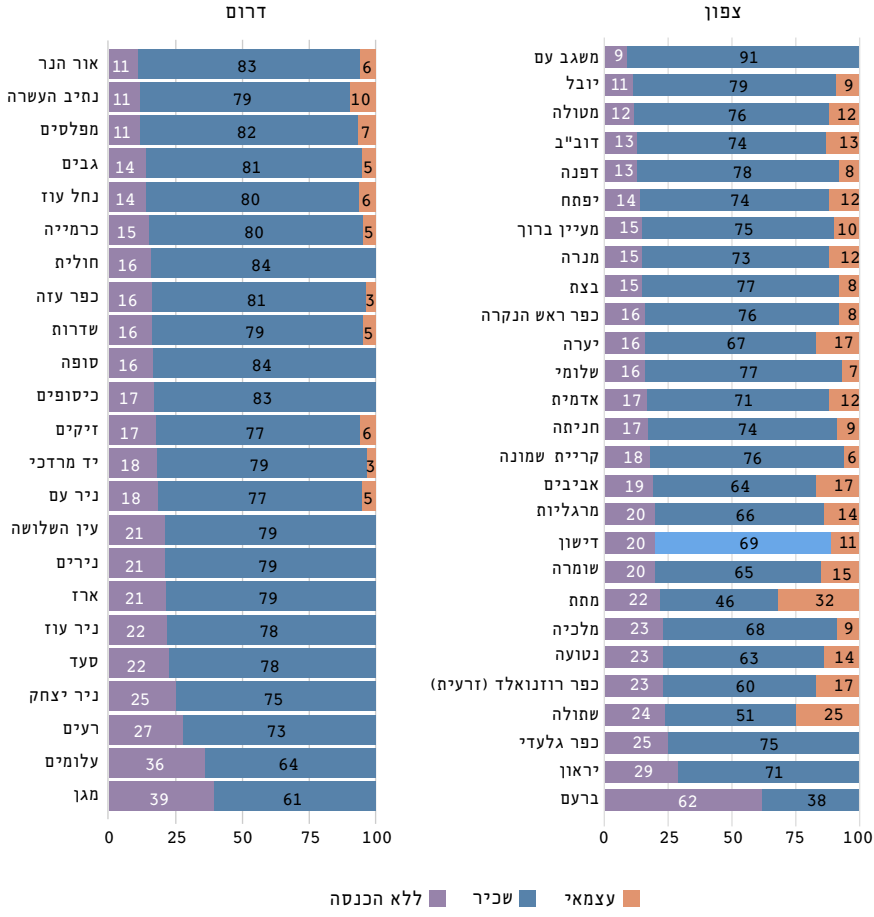
סיכום

ממצאי הסקר מראים כי בחלוף יותר משנתיים וחצי מפרוץ מלחמת חרבות ברזל (ב־7 באוקטובר 2023), הפגיעה הכלכלית ניכרת בחלקים נרחבים מהאוכלוסייה העובדת, והיא אף העמיקה לאחר מבצע שאגת הארי. הסקר הנוכחי מצביע על עלייה בשיעור המדווחים על פגיעה בהכנסה, בהיקף התעסוקה ובמצב הנזילות, ומלמד שפגיעה חמורה במיוחד ניכרת באוכלוסייה הערבית, בעצמאים, בתושבי מחוז הצפון שלא פונו, בצעירים בגילי 20–24, במבוגרים מעל גיל 65 ובמשקי בית שהיו בעלי הכנסה נמוכה ערב המלחמה. נוסף על כך, אם בסקרים קודמים בלטה הפגיעה הכלכלית בקבוצות הפגיעות ביותר, הסקר האחרון מצביע על החמרה גם בקבוצות בעלות הכנסה גבוהה יותר. ממצאים אלו מדגישים כי השפעותיה הכלכליות של המלחמה אינן חולפות, וכי מבצע שאגת הארי הביא להעמקת הפגיעה הכלכלית בחלקים רחבים מהציבור הישראלי.

על רקע ממצאים אלו, סקר זה הוא קריאה למקבלי ההחלטות לפעול ליצירתם ולחיזוקם של מנגנוני תמיכה כלכליים ממוקדים ומתמשכים, בדגש על עצמאים, על האוכלוסייה הערבית, על תושבי הצפון, על צעירים ועל משקי בית בעלי הכנסה נמוכה מהשכר הממוצע. מדיניות זו נדרשת לשם ייצוב מצבם הכלכלי של משקי הבית הפגיעים ביותר, למניעת העמקה נוספת של פערים חברתיים, ולהנחת תשתית להתאוששות כלכלית רחבה וארוכת טווח.

שיעור העצמאים ביישובי קו העימות בצפון גבוה יחסית לשיעורם ביישובי קו העימות בדרום

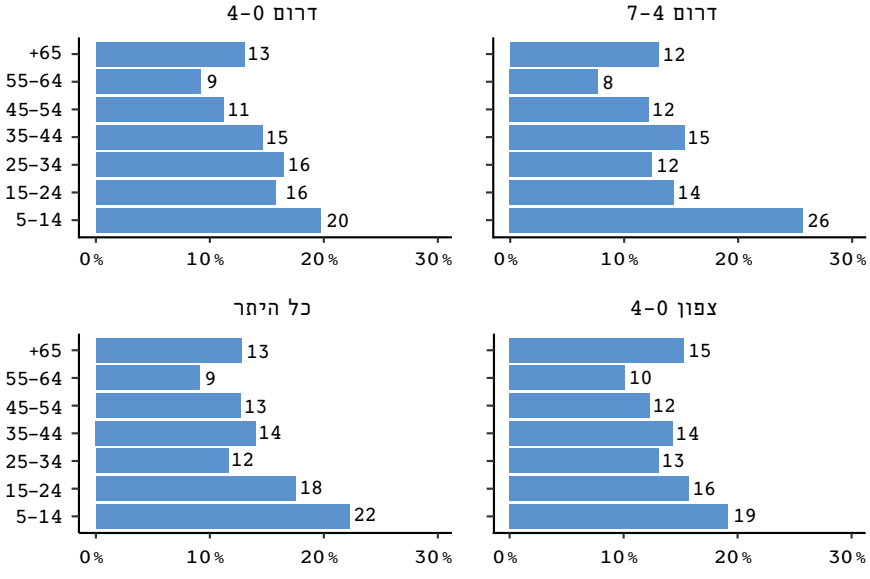
התפלגות הסטטוס התעסוקתי ברמת היישוב ב־2022 ביישובי עוטף עזה (0–4 ק"מ מהגבול) וביישובי גבול הצפון (0–5 ק"מ מהגבול) (ב־%)

נספח 2

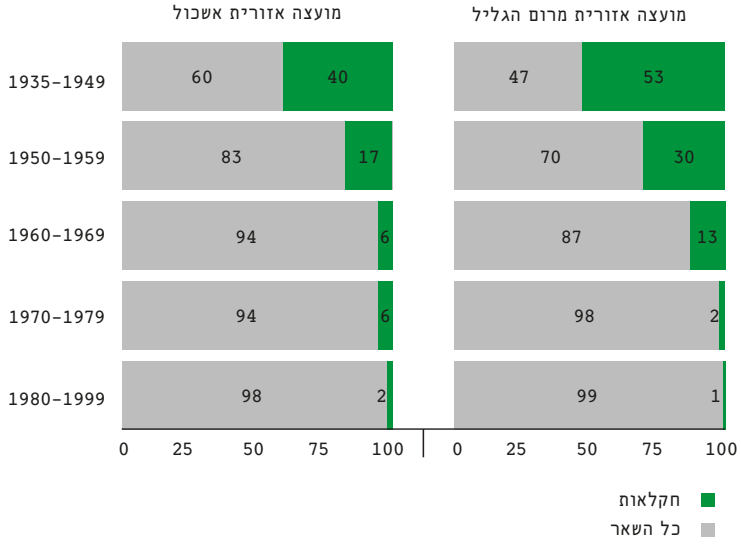
שיעור הפרטים מעל גיל 45 ביישובי קו העימות בצפון גבוה יחסית לשיעורם ביישובי קו העימות בדרום

התפלגות הגילים ביישובי קו העימות ובשאר הארץ ביחס למרחק מהגבול בק"מ (נתוני 2022) (ב־%)

שיעור המבוגרים במועצה האזורית מרום הגליל גבוה משיעורם במועצה האזורית אשכול

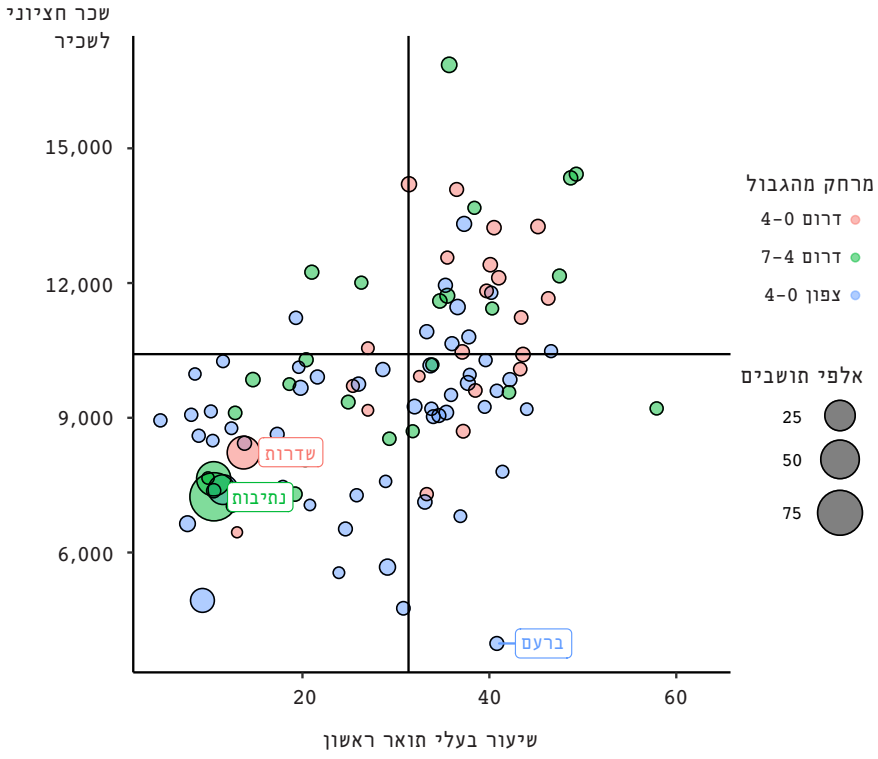
התפלגות הגילים בשתי מועצות אזוריות מוטות חקלאות, בעוטף עזה ובגבול הצפון, לפי ענפי כלכלה, 2022 (ב־%)

נספח 4

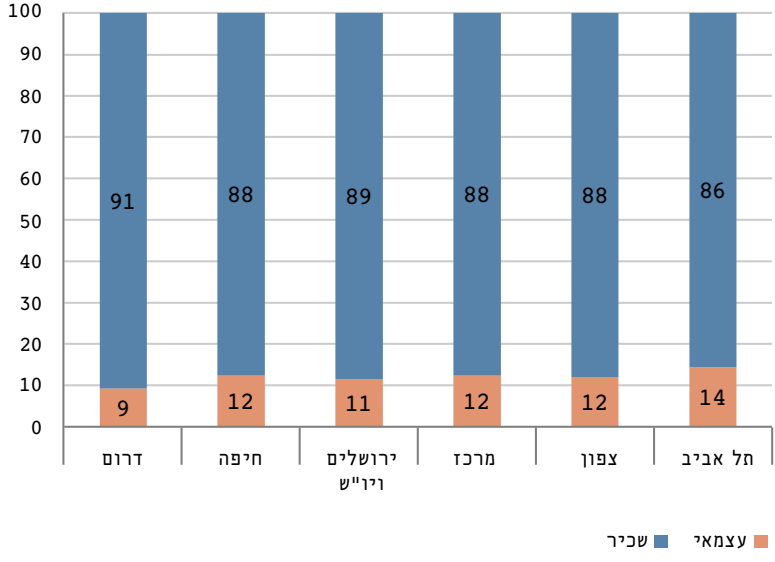
יישובי עוטף עזה מאופיינים בשיעורי השכלה ושכר גבוהים יחסית בהשוואה ליישובים בגבול הצפון

התפלגות שכר ושיעור בעלי התואר הראשון ביישובי עוטף עזה ובגבול הצפון ביחס למרחק מהגבול בק"מ, 2022 (ב־%)

שיעור העצמאים בצפון דומה לשיעורם בדרום

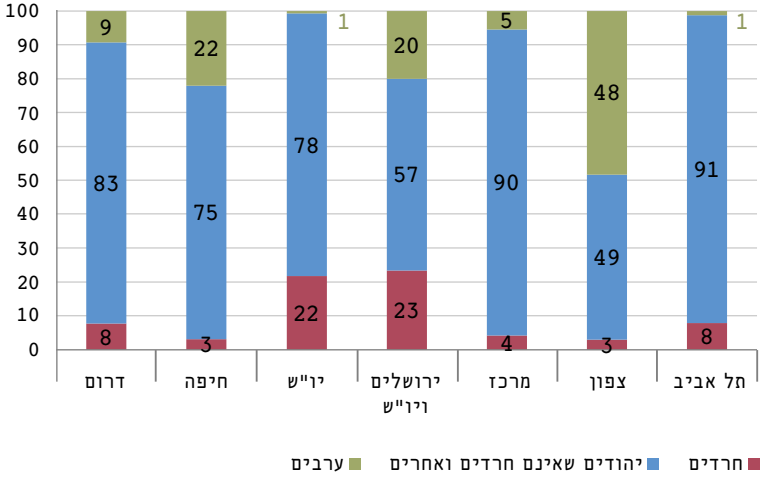
התפלגות הסטטוס התעסוקתי לפי מחוזות, 2022 (ב־%)

נספח 6

שיעור הערבים בצפון הוא הגבוה ביותר

התפלגות האוכלוסייה לפי סוגי אוכלוסייה ולפי מחוזות, 2022 (ב־%)

מקור: המכון הישראלי לדמוקרטיה, עיבודים לנתוני חדר מחקר של הלמ"ס, 2022

רשימת המקורות

בארי, גלעד, קנת פורטל, רועי ופורת הירש, נדב (2025). **רשת ביטחון לעצמאים בעיתות משבר**. הצעה לסדר 59, המכון הישראלי לדמוקרטיה.

ח'לאילה, מוחמד ורודניצקי אריק (2024). **שנתון החברה הערבית בישראל 2024**. המכון הישראלי לדמוקרטיה.

חליחל, אחמד (2026). **אוכלוסיית ישראל בפתח 2026 ומגמות בהגירה של ישראלים**. כנס סיכום השנה הכלכלית 2025, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (16.2.2026).

יקיר, איתמר (2024). **ההשפעה ארוכת הטווח של פינוי יישובים על הכנסה ותעסוקה: תובנות המקרה של מפוני תוכנית ההתנתקות**. דוח מחקר, המכון הישראלי לדמוקרטיה.

כהן, עומר ואבירם־ניצן, דפנה (2025א). מצבם התעסוקתי והפיננסי של מפוני הצפון קשה משמעותית ממפוני הדרום; מעל מחציתם מדווחים על ירידה בהכנסות: סקר כלכלי מיוחד. **המכון הישראלי לדמוקרטיה**.

כהן, עומר ואבירם־ניצן, דפנה (2025ב). סקר מצבם הפיננסי של העובדים בזמן מלחמת חרבות ברזל: סקר כלכלי מיוחד. **המכון הישראלי לדמוקרטיה**.

לוי־וינריב, אלה (2026, 12 באפריל). בעלי העסקים עדיין מחכים למתווה פיצויים וחוששים: שוב נישאר בחוץ. **גלובס**.

לוקש, אלכסנדרה, כהן, ניר (שוקו), כידון, שרון וליאור, גד (2023, 11 בדצמבר). מנכ"ל שירות התעסוקה: "רואים סימני חזרה לעבודה של היוצאים לחל"ת. **ynet**.

קטושבסקי, עידו ואבירם־ניצן, דפנה (2025א). מצבם הפיננסי של העובדים בחלוף כשנה וחצי מפרוץ מלחמת חרבות ברזל: סקר כלכלי מיוחד. **המכון הישראלי לדמוקרטיה**.

קטושבסקי, עידו ואבירם־ניצן, דפנה (2025ב). מצבם התעסוקתי והפיננסי של המפונים וכלל תושבי מחוזות הצפון והדרום כשנה וחצי מפרוץ מלחמת חרבות ברזל: סקר כלכלי מיוחד. **המכון הישראלי לדמוקרטיה**.

קטושבסקי, עידו ואבירם־ניצן, דפנה (2026א). מצבם התעסוקתי והפיננסי של העובדים בחלוף שנתיים ושלושה חודשים מפרוץ מלחמת חרבות ברזל: סקר כלכלי מיוחד. **המכון הישראלי לדמוקרטיה**.

קטושבסקי, עידו ואבירם־ניצן, דפנה (2026ב). מצבם התעסוקתי והפיננסי של תושבי קו העימות ומפוני מלחמת חרבות ברזל: סקר כלכלי מיוחד. **המכון הישראלי לדמוקרטיה**.

שחר, תהילה ולרר, מיכל (2024). **נתונים מעודכנים על מפונים מהצפון ומהדרום**. הכנסת – מרכז המחקר והמידע.

דפנה אבירם־ניצן היא מנהלת המרכז לממשל וכלכלה במכון הישראלי לדמוקרטיה. לשעבר מנהלת אגף המחקר הכלכלי של התאחדות התעשיינים, ולפני כן כיהנה במגוון תפקידי מחקר וייעוץ כלכלי אסטרטגי בהתאחדות ובארגון הגג של המגזר העסקי. כיום היא גם דירקטורית חיצונית בחברות בשוק ההון. בעלת תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במינהל עסקים, שניהם מאוניברסיטת תל אביב.

עידו קטושבסקי הוא חוקר במרכז לממשל וכלכלה במכון הישראלי לדמוקרטיה. בוגר תוכנית פכ"מ (פילוסופיה, כלכלה ומדע המדינה) וסטודנט לתואר מוסמך בכלכלה באוניברסיטה העברית בירושלים. תחום העיסוק שלו הוא כלכלת סביבה ואקלים. בעל רקע תעסוקתי בכלכלת בריאות ובמחקר בתחום כלכלת המזרח התיכון.

המכון הישראלי
לדמוקרטיה
www.idi.org.il